Фондация „Детето и фолклора“

Съставител:
д-р Лилия Старева

Български светци, царе, герои

Митове и легенди

Bulgarian saints, kings, heroes

Myths and legends

Издателство
Листа

София, 2023

Изданието „Български светци, царе, герои (митове и легенди)“ е по проект „София – град на млади таланти, пазители на памет, история и мъдрост“
на фондация „Детето и фолклора“, финансиран по Програма
„София – град на младите и активните“ на Столична община.

Съставител:
д-р Лилия Старева

Редактори на английски език:
Жулиета Йорданова
Белослава Пенчовска

Илюстрации:
деца от училища,
читалища,
школи по рисуване
в София и страната

Илюстрация на корица:
Първа награда от Националния конкурс
„Български светци, царе, герои“
на фондация „Детето и фолклора“:
Симана Христова, 11 г., „Легенда за
Калиакра“, Ателие „Приказен свят“

Художествено оформление:
ИСМ Компания

© Издателство „Листа“

БЪЛГАРСКИ СВЕТЦИ, ЦАРЕ, ГЕРОИ

МИТОВЕ И ЛЕГЕНДИ

Така е озаглавена тази книга. Това беше и темата на Националния конкурс за илюстрация и превод от юноши и младежи на български митове и легенди, който фондация „Детето и фолклора“ проведе през месец октомври 2023 г.

Какво са митовете?

Този въпрос зададох преди години на известни български творци. Получих изключително интересни отговори. Ето някои от тях:

„Митът е свещен разказ извън логическите обяснения на света“, казва поетесата Божана Апостолова. За музиканта Пламен Джуров „Митът съвпада с вибрацията на човека и неговото време“. За проф. Георги Лозанов „Митът е големият вход към културата“. „Митовете поставят човека на изпитание и дават път за оцеляване“ е мнението на художника Николай Майсторов, а според археолога проф. Николай Овчаров „Човешката съдба се е натрупвала главно чрез митологията“. Те са тази „Велика фантазия и стремеж да се доближат до боговете“, казваше сценаристът Влади Киров. Те са „...Своеобразна леща от готова позиция, през които античният човек гледа към своето настояще“, казваше проф. Богдан Богданов.

Защо деца, юноши и младежи

Трудно е да се опишат всички ценности и опори, които носи митологията. Не е и нужно съвременните деца да се запознават с теорията. Те усещат със сърцата си посланието на едно отминало, но вълшебно време. Когато се е създавал светът. Когато човек се е отделял от дивата природа и е изграждал един друг свят – на духовност, смисъл, красота и геройство. На юношите им отива да търсят смисъл и красота във всичко. Да бъдат герои, да преодоляват препятствия. Жадуват да бъдат победители, да бъдат признати от големите. Без да знаят с митовете за герои и стремеж към тях, вършат своите малки и по-големи геройства, порастват.

Българските светци, царе, герои

В митовете можем да разчетем нашата история. Но и нашето бъдеще. В представите на народа ни светците на християнството и героите български си приличат. Светците са герои, непобедими воини, със слово, но и със сила и мъжество. Героите са светци, носят морал и духовност, прелитат на вихрогони коне, сражават се в люти битки, но също като светците творят чудеса и утвърждават морал и ценности, на които се държи българското царство, с които оцелява и предава на децата си. Наследници на Орфей, но

и наши родни юнаци, олицетворение на народната съдба и символ на здравата нишка, която подрежда живота на българина и прави от него българска история. Свети имена на царе и патриарси. Хан Аспарух, хан Крум, цар Борис, свети Иван Рилски... След тях Крали Марко и неговата юнашка дружина, след тях закрилниците, борци за българска вяра и свобода – Патриарх Евтимий, Индже, Стефан Караджа, Панайот Хитов, Христо Ботев, Гоце Делчев... Светли имена в светла и тъмна история. Имена – легенда, които я създават, очертават пътя и дават лице на времето, на народа ни като цяло, на днешния ден!

За конкурса

Повече от 1000 български деца, юноши и младежи, в т. ч. и живеещи в чужбина, илюстрираха и превеждаха митове и легенди за тази наша българска история. Докосваха се до героите, за да ги разберат, да ги почувстват близки. Нарисуваха лицата им, преведоха думите им. Запомниха ги. Благодарим ви от сърце, скъпи таланливи и знаещи български деца! Благодарим на преподавателите ви, които с трогателна отзивчивост откликнаха на поканата ни за участие на техните възпитаници. На родителите ви, които ви насърчаваха да творите и да се изявявате чрез БЪЛГАРСКИТЕ СВЕТЦИ, ЦАРЕ, ГЕРОИ.

Благодарим и на програма „София – град на младите и активните“ на Столична община, които подкрепиха този проект на фондация „Детето и фолклора“ и с финансовата си подкрепа помогнаха той да се осъществи.

Д-р Лилия Старева,
председател на фондация „Детето и фолклора“.

Алек Йорданов, 12 г.
19 СУ „Елин Пелин”, София
Преподавател: Мария Вражилска

Alek Yordanov, 12 years
19 SS „Elin Pelin”, Sofia
Teacher: Maria Vrajilska

СВЕТЦИ

КАК СА СЪТВОРЕНИ СЛЪНЦЕТО И ЗВЕЗДИТЕ / 8
КАК СВЕТИ ИВАН ВЗЕЛ ОТ ДЯВОЛА ЗНАМЕТО / 10
СВЕТИ ГЕОРГИ И ЛАМЯТА / 11
МОМЪКЪТ КОСТАДИН И НЕСТИНАРИТЕ / 13
ТРУДОЛЮБИВИ И МЪРЗЕЛИВИ / 15
ДЯДО ГОСПОД И СВЕТИ ИЛИЯ / 16
СИРОМАХЪТ И СВЕТИ ИЛИЯ С МАГАРЕНЦЕТО / 17
СВЕТИ ИЛИЯ ЛЕЖИ БОЛЕН / 19
СВЕТИ КЛИМЕНТ / 20
ЗА ДЕВА МАРИЯ / 21

БЪЛГАРСКИ СВЕТЦИ, ЦАРЕ, ГЕРОИ

МИТОВЕ И ЛЕГЕНДИ

БОГОРОДИЦА И ПРЕМЕНИТЕ / 23
ОСНОВАВАНЕТО НА ГРАД СОФИЯ / 23
СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ И ДЯВОЛА / 25
ДВАМАТА БЛИЗНАЦИ / 27
СВЕТИ АРХАНГЕЛ И НЕКРЪСТЕНОТО МОМЧЕ / 29
АРХАНГЕЛ МИХАИЛ ВЗИМА ДУШАТА НА СИРАЧЕТА / 31
СВЕТИ АНДРЕЙ И МЕЧКАТА / 32
СВЕТИ НИКОЛА И ЛОДКАРЯТ / 33

ЦАРЕ

ВЪЛШЕБНИЯТ СВИРЕЦ ОРФЕЙ / 34
КОШУТАТА, КОЯТО ПРЕВЕЛА БЪЛГАРИТЕ ПРЕЗ АЗОВСКО МОРЕ /36
МЪДРОСТТА НА ХАН КУБРАТ / 38
ХАН ИСПЕРИХ И МАРТЕНИЦАТА / 40
ЦАР КРУМ, ПОБЕДИТЕЛЯТ НА ГОРДИЯ НИКИФОР / 41
ЗАВЕТЪТ НА ОСЛЕПЕНИЯ ЦАР ВЛАДИМИР / 43
ПАТРИАРХ ЕВТИМИЙ / 45

ГЕРОИ

КРАЛИМАРКОВАТА СИЛА / 47
ГОСПОД ВЗИМА СИЛАТА НА КРАЛИ МАРКО И МУ ДАВА ПОВЕЧЕ УМ / 49
КРАЛИ МАРКО И ТРИ СИНДЖИРА РОБИ / 50
ПРЕДАНИЕ ЗА КАЛИАКРА / 53
МАЙСТОР ЛАЛЕ / 55
ИНДЖЕ ВОЙВОДА / 57
ПАНАЙОТ ХИТОВ БЛАГОДАРИ ЗА ПЕСЕНТА / 57
ОРИСВАНЕТО НА ХАДЖИ ДИМИТЪР / 59
ХРИСТО БОТЕВ И ЖИТНИТЕ ЗАРНА / 59
БЕЛИЯТ КОН НА ХРИСТО БОТЕВ / 60
ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ НА ГОСТИ У СУЛТАНА / 62

Ан-Мишел Ерон, 14 г.
БУ „Родна реч омайна”, Париж

Anne-Michel Eron, 14 years
Bulgarian School „Rodna rech omayna”, Paris

Крисия Василева, 8 г.
ОУ „Св. св Кирил и Методий”
Дупница

Krisiya Vasileva, 8 years
PS „St.St. Cyril and Methodius“
Dupnitsa

Светци

КАК СА СЪТВОРЕНИ СЛЪНЦЕТО И ЗВЕЗДИТЕ

Когато бил малък Христос, все покрай баща си ходел и все за полите му се държал.

– Не ходи все по мене, чедо – говорел му Господ. – Седни си на земята, поиграй си с нещо.

И като слушал тия думи, веднъж малкият Христос слязъл от коляното на Бога и седнал на земята да си поиграе. Първата му игра била да копае с тесла земята и да си направи кал. От калта си направил топки за чудо и приказ и ги натрупал да се сушат.

Ходил Господ, шетал нагоре-надолу и наминал да види какво прави син Му. Като го видял изпоцапан от калта и по ръцете, и по лицето, застоял се да види с какво се е заиграл толкова.

– Море, защо така си се намазал бре, синко? – рекъл му. – Каква е тая кал, що си направил пред тебе?

– Топки за игра си правя, тате – рекъл му Христос.

– Добре си направил топки, чедо – рекъл Господ. – Ала защо са ти толкова много, какво ще правиш с тях?

– Ще си ги хвърлям, тате, нагоре и ще си играя с тях.

– Е, щом така ще си играеш – му рекъл Господ, – я хвърли ей оная, по-голямата, топка нагоре, да видим докъде ще я хвърлиш.

С голяма радост Христос послушал татко си, грабнал голямата топка и я метнал нагоре към високото небе. С Божията благословия тя отишла много надалече, застанала на едно място и станала слънце. Начаса светнало толкова силно, че човешките очи не можели в него да погледнат. Сложил си и малкият Христос двете ръце пред очите, да не ослепее от слънцето.

– Е, синко, виждаш ли голямата топка как я направи да свети като слънце.

Я разхвърли всички топки нагоре, та и те като нея да станат.

– Да ги хвърля, тате, всички, ала те моля да направиш така, че да не светят толкова много като голямата топка, та не мога да гледам в нея.

– Добре, чедо, ти хвърляй топките, пък аз знам как да ги направя – му рекъл Господ.

Тогава Христос грабнал с двете си ръце всички топки и започнал да ги хвърля – наляво, надясно, нагоре, надолу. Всички се разпръснали по широкото небе и всяка застанала на мястото, както я благословил Господ.

Една благоволил да бъде месечина, други – големи звезди, и най-малките – по-малките звезди.

Като видял Христос, че всичките му топки застанали високо и че няма с какво да си играе, започнал да хвърля земя от нивата към небето. Ала и тая земя Господ благословил и от нея станали най-ситните звезди. Ето така се сътворил светът.

КАК СВЕТИ ИВАН ВЗЕЛ ОТ ДЯВОЛА ЗНАМЕТО

Ходили Господ, дяволът и св. Иван. Дяволът имал знаме, а Господ нямал.

Оплакал се Господ на св. Иван:

– Той е дявол и носи знаме, а аз съм Господ и не нося.

Св. Иван рекъл:

– Ще взема на дявола знамето!

Като ходили покрай морето, св. Иван се хвърлил и извадил пясък от дъното. Дяволът скочил и той да грабне пясък. Тогава Господ замразил морето и дяволът останал под леда. Скачал насамнатам, не може да излезе.

Намерил воденичен камък и си го наврял на главата. Бухнал с камъка леда, строшил го и излетял. Излетял точно когато св. Иван грабнал знамето и побягнал. Дяволът хукнал по него. Тичал, тичал, не могъл да го стигне.

Йоана Евлогиева, 14 г.
140 СУ „Иван Богоров", София,
Преподавател: Мария Бонкова

Yoana Evlogieva
140 SC „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

Тогава хвърлил с ножа, та го закачил по крака. И рекъл св. Иван на Господ:

– Е, Боже мили, взех на дявола знамето, ала останах белязан, той ми издълба с ножа крака.

Господ му рекъл:

– Бъди спокоен, ще направя целия свят да има такива нозе.

И оттогава нозете на хората са издълбани. По-напред били равни.

СВЕТИ ГЕОРГИ И ЛАМЯТА

Свети Георги живял в края на трети век. Бил смел красив и войн от армията на Римския император. Имал всичко – богатство, чест и слава. И щял да живее дълго и щастливо, ако не защитавал открито християните и християнската вяра. Разбрал царят за това и заповядал:

– Викнете го при мен!

Викнали го и царят го попитал:

– Георги, научих, че проповядваш на християните?

– Да – казал той, – баща ми и майка ми са били християни, и аз съм християнин. Затова ще проповядвам на християнската вяра.

Тогава царят го изгонил и му казал:

– Да те няма тук! Ние ще си намерим друг човек.

Качил се Георги на кон и тръгнал нанякъде. Започнал да скита.

В едно царство имало една ламя. Змей, който бил заключил водата. Всеки ден му откарвали по една мома на чешмата да я изяде и тогава да пусне вода на селяните. Когато Георги стигнал там, всички моми вече били изядени, дошъл ред на царската дъщеря. А царят, мила му е, ала няма как, не може да откаже. Откарали я на чешмата и я оставили да чака да дойде змеят, да я изяде и да пусне водата на хората да пият.

Видял Георги момата, че плаче, и я попитал:

– Защо плачеш?

– Не ме питай, момко, защо плача – казала тя. – Тук е такъв редът. По един курбан да изяжда змеят и тогава водата да пуска.

Илияна Трингова, 16 г.
31 СУЧЕМ „Иван Вазов“, София
Преподавател: Маргарита Иванова

Iliyana Tringova, 16 years
31 SSFLM „Ivan Vazov”, Sofia
Teacher: Margarita Ivanova

Всички моми се изредиха, всички младежи отидоха, сега е на мен редът.

– Слушай – рекъл той, – седни на чешмата да ти легна в скута да ме попощиш. Аз може и да задремя. Щом видиш, че идва ламята, ще ме събудиш. Аз ще се справя с нея.

Седнала тя до чешмата, той легнал в скута ѝ и задрямал. Като видяла, че идва ламята, царската дъщеря започнала да плаче. А ламята си казала:

„Всеки ден по един, сега са ми двама."

Като почнала да плаче, една сълза капнала на бузата на Георги и той се събудил.

– Защо плачеш?

– Ламята иде.

– Ти не се бой. Стой настрани.

Георги имал в себе си едно копие. Точно ламята зинала да налапа момата, той замахнал с копието, ударил я и я премазал, а конят му я настъпил точно над гърдите. Ламята умряла.

Върнала се момата със смях в двореца, а царят я подгонил и и вика:

– Защо си дошла? Селото ще умре за вода!

Казала му тя тогава:

– Татко, един момък ми спаси живота. Иди да видиш ламята как се е проснала на чешмата.

Царят викнал Георги при себе си и го надарил богато.

МОМЪКЪТ КОНСТАНТИН И НЕСТИНАРИТЕ

Било много отдавна. Светът започнал да се множи, хората по земята станали толкова много, че Бог вече трудно се справял да следи земните им работи и да ги напътства. Имал нужда от помощник. Но как да го избере?

Решил да изпита силата и юначеството на момците, за да открие кой ще е най-достойният за негов служител. Наклал силен огън и рекъл:

– Който го прескочи, той ще е.

Лия Бонева, 14 г.
СУ „Отец Паисий”, Самоков
Преподавател: Лалка Чавдарова

Liya Boneva, 14 years
SS „Otets Paisiy”, Samokov
Teacher: Lalka Chavdarova

Много момци се явили, мнозина искали да бъдат на Господ помощници. Но един само успял да прескочи през високите пламъци. Не само прескочил, но започнал да играе в него. Тогава Бог казал:

– Този момък да се казва Константин.

А момъкът отвърнал:

– Сам ще ми бъде трудно, Господи. С една сестра до мен ще бъде по-добре.

В този миг една мома се втурнала в огъня и заиграла, също както него.

Нарекли я Елена.

Имената им до днес са на иконите, които нестинарите почитат и с които влизат в огъня.

ТРУДОЛЮБИВИ И МЪРЗЕЛИВИ

Веднъж Господ и св. Петър тръгнали да видят какво става по света. На едно място дебел мъж лежал под сянка, ядял ябълки и пиел ракия, а жена му копаела с мотика. Св. Петър се обърнал към Господа и му рекъл:

Господи, не си наредил добре света!

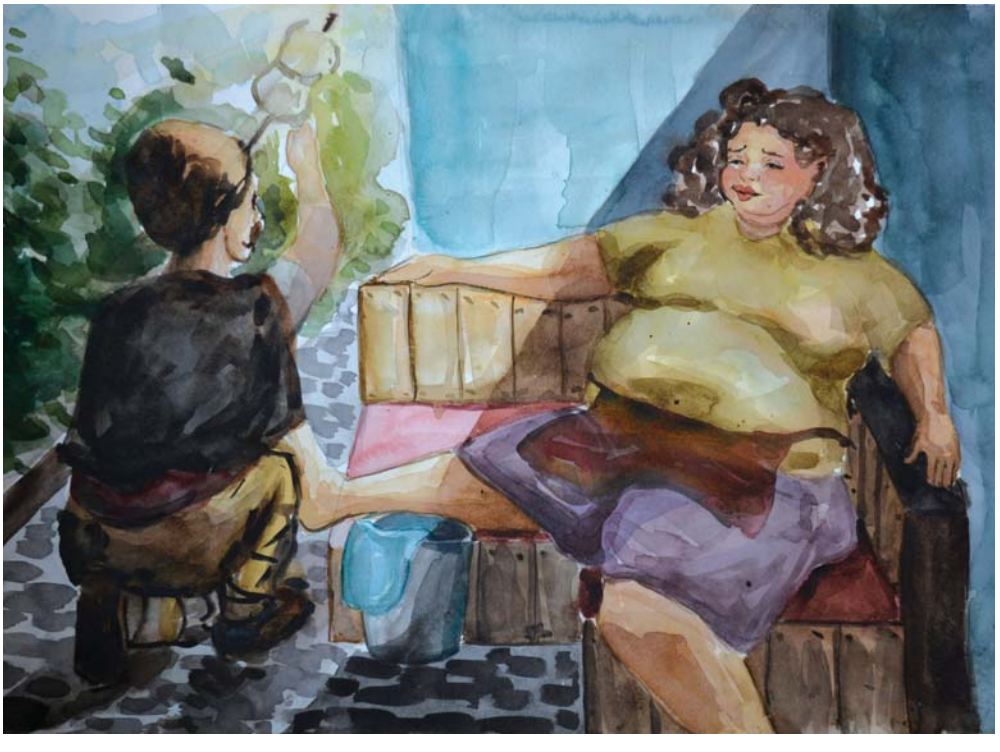
Защо, Петре?

– Защо си събрал тия двамата? Гледай, колкото е жената работна, толкова мъжът ѝ е мързелив!

– Защото, ако не е жената, той ще умре от глад.

По-натам минали покрай една градина. В градината дебела жена спяла на сянка, а мъжът предял и от време на време махал над нея с кърпа да я поразхлади.

– Господи, не си създал добре света! – пак рекъл св. Петър.

Даная Бобекова, 16 г.
СУ „Нешо Бончев”, Панагюрище
Преподавател: Нестор Хаинов

Danaya Bobekova, 16 years
SS „Nesho Bonchev”, Panagyurishte
Teacher: Nestor Hainov

– Какво съм сгрешил, блажени Петре?
– Защо си дал на такава мързелива жена такъв добър мъж?
– Ако не е мъжът ѝ, тя ще умре от жега и мухите ще я изядат.

ДЯДО ГОСПОД И СВЕТИ ИЛИЯ

Една сиромашка жена жънела на една чорбаджийка. Чорбаджийката взимала ръкойките, уж че много жъне. Пък дядо Господ и св. Илия гледали от небето. Ала св. Илия бил забулен с девет була, защото иначе виждал хората как правят пакости и гърмял. Дядо Господ, като гледал отгоре, позасмял се. Като се позасмял, св. Илия го запитал:

– Защо се смееш?

А дядо Господ му рекъл:

– Видях нещо на земята.

Симеон Цветков, 15 г.
140 СУ „Иван Богоров", София
Преподавател: Мария Бонкова

Simeon Tsvetkov, 15 years
140 SS „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

Св. Илия рекъл:

– Вдигни ми булата.

Най-напред Дядо Господ не искал, ала сетне му вдигнал деветте була. Св.Илия като погледнал, гръмнал и убил чорбаджийката. Дядо Господ му рекъл:

– Ах, много прибърза. Аз щях да направя така, че да осиромашее и да жъне на сиромахкинята.

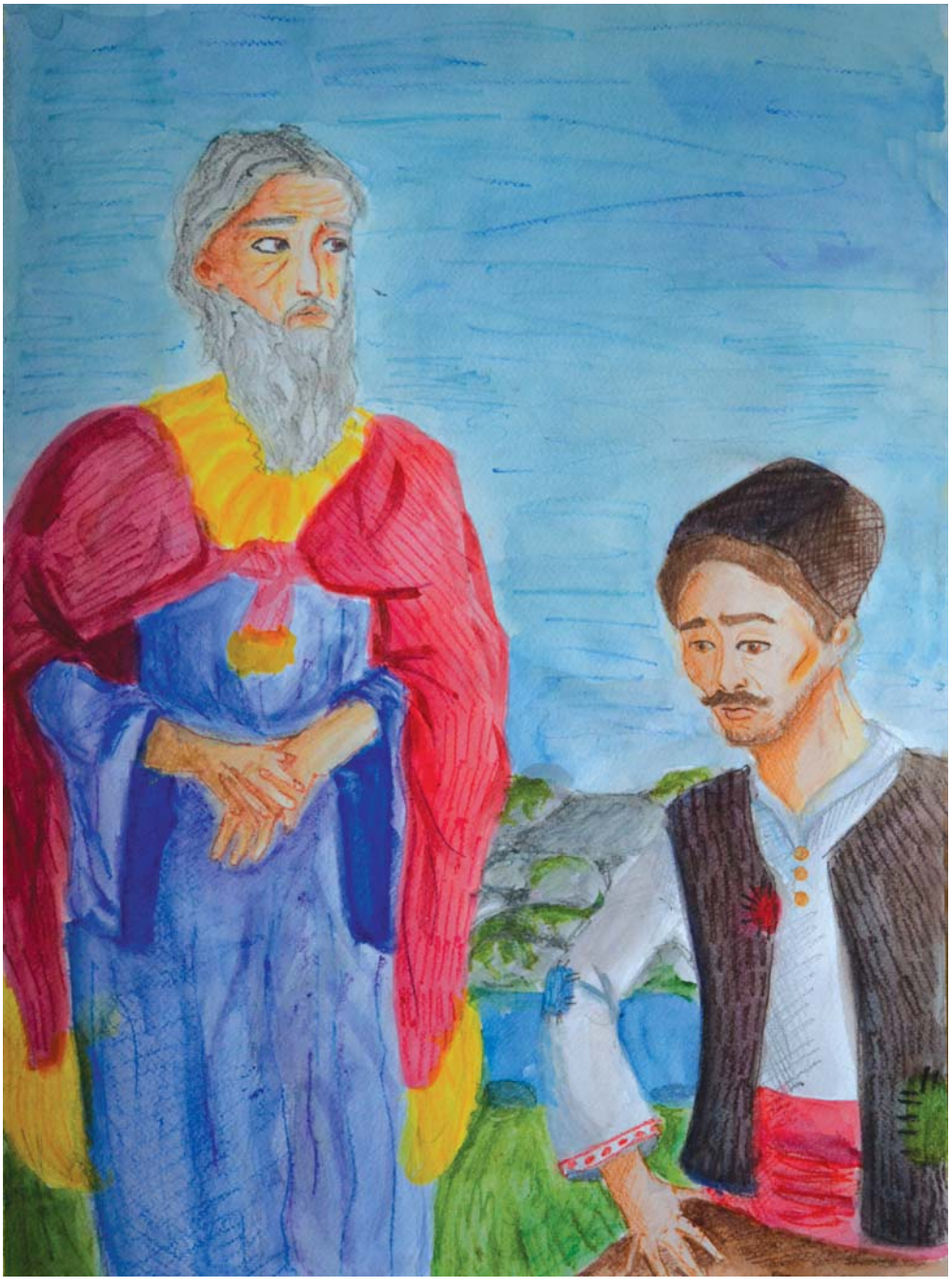

Ваня Василева, 11 г.
101 СУ „Бачо Киро", София
Преподавател: Гергана Ангелова

Vanya Vasileva, 11 years
101 SS „Bacho Kiro", Sofia
Teacher: Gergana Angelova

СИРОМАХЪТ И СВЕТИ ИЛИЯ С МАГАРЕНЦЕТО

Имало един сиромах човек. На рамото си носел дърва от планината, продавал ги и се хранел. Като се връщал от дърва един ден, срещнал го св. Илия до един извор. Като се поздравили, седнал сиро-

Диляна Андонова, 14 г.
с. Радишево, обл. Плевен
Преподавател: Дебора Тодорова

Dilyana Andonova, 14 years
v. Radishevo, Pleven
Teacher: Debora Todorova

махът да си почине. Добре, ала после не могъл да стане с дърветата, защото били много тежки, и помолил св. Илия да отиде при Бога и да му поиска едно магаренце, за да си носи дръвцата с него. Дожаляло му на св. Илия и се съгласил. Уговорили се на другата сутрин пак тук да се намерят, да му донесе вест от Бога.

Отишъл св. Илия при Бога и го помолил да даде на сиромаха едно магаре.

Господ го пратил да каже на сиромаха първо да се помоли за две магарета на комшията, а после и на него ще му даде едно.

Както се били уговорили, срещнали се на другия ден и св. Илия предал на стареца какво бил рекъл Господ.

– Бре – рекъл сиромахът, – да се моля на Бога да даде на комшията ми две магарета, сякаш малко си има той. Не, не, св. Илия, нито за мене си искам магаре, нито пък на комшията две. Аз денем и нощем се моля на Бога да ги умори и тия, които си има комшията, а ти какво ми говориш.

– С тоя ум, старче – рекъл му св. Илия, – нито магаренце ще имаш, нито ще си добре, така ще си умреш и Божия рай няма да видиш. Така ми рече Господ.

СВЕТИ ИЛИЯ ЛЕЖИ БОЛЕН

Св. Илия се разболял и лежал на легло цели девет години. Цели девет години не повявал ветрец и не росил ситен дъждец. Тогава сестра му, св. Мария, тръгнала по света да дири лек за брат си. Срещнала я св. Богородица и й казала да му даде да пие мляко от кошута. Тогава ще оздравее.

Така и станало.

Върнала се св. Мария. Отишла на върха на планината, където пасели кошути, и издоила една. Когато занесла млякото на брат си и той пийнал, оздравял веднага. Тогава станал, отключил морето, повял хладен ветрец и заросил дребен дъждец. Върнал се животът отново на земята.

СВЕТИ КЛИМЕНТ

Преди да погине българското царство от исполините, по времето на цар Борис, в Охрид живеели св. Климент и св. Наум. При цар Симеон св. Климент станал епископ на Главиница. Той без умора учил хората на новата им християнска вяра, учел ги да четат и пишат.

Св. Климент знаел също как се опитомяват диви плодни дръвчета, така че плодовете им да не са дребни и кисели. Донесъл в Охрид питомни овошки и започнал да ги присажда на местните дървета, та да дадат едри и сладки плодове. Понеже били присаждани, наричали ги „присади" и от тях и до сега има в изобилие само в Охрид, другаде не стават.

Не само дърветата се покорявали на светеца, но и камъните се размеквали от умиление, когато той минавал, та стъпките му се отпечатвали по тях. В Охрид има един камък, на който има вдлъбнати стъпки от обувки. Разказва се, че това са Светиклиментови стъпки.

Ивайла Димитрова, 14 г.
ОУ „Отец Паисий", Самоков
Преподавател: Лалка Чавдарова

Ivayla Dimitrova, 14 years
PS „Otets Paisiy", Samokov
Teacher: Lalka Chavdarova

Разказва се също, че тогава св. Климент бил гонен от турците и веднъж се наложило да изкачи бързо рида на града. Понеже много се изморил, седнал да си почине и, като едва си поемал дъх, изпъшкал: Ох, рид!

Оттам останало и името на града – Охрид.

ЗА ДЕВА МАРИЯ

Мария Иванова, 12 г.
ОУ „Константин Фотинов", Лом
Преподавател: Даниела Константинова

Maria Ivanova, 12 years
PS „Konstantin Fotinov", Lom
Teacher: Daniela Konstantinova

Един човек нямал деца и все си казвал: „Ако ми даде Господ чедо, на църквата ще го дам да служи."

Станало така, че жена му забременяла и родила женско дете. Радвали се много майката и бащата и забравили да дадат детето в храм да се моли и да се изучи. Минали 13 години. Момата растяла замислена, различна от другите. Една нощ на майката се присънило,

Преслава Иваноав, 15 г.
НГПИ „Тревненска школа”

Preslava Ivanova, 15 years
National High School of Applied Arts, Tryavna

че чува: “Вие обещаното не дадохте.” Завели тогава майката и бащата момичето си в един храм. Там имало един стар човек. Той я придружавал навсякъде, а тя все четяла книги и учела. Така минало време. Веднъж при нея слязъл ангел и ѝ казал:

– Ще останеш мома и ще родиш син божи.

Момичето се изплашило и казало:

– Как мога да остана девица и да родя?

Тогава ангелът ѝ дал да помирише една китка и тя заченала дете.

БОГОРОДИЦА И ПРЕМЕНИТЕ

Като била земна жена Богородица, ходела по земята от село на село и от град на град, за да я видят в какви дрехи е облечена, и да вземат жените пример от нея. И така, където минела, жените виждали как е облечена и си шиели и те същите дрехи. Като идела в друго село, Богородица обличала друг вид дрехи, с други цветове и украса. И жените там обличали другите дрехи, с други цветове и украса.

В трето село минала св. Богородица и там я видели жените в съвсем други дрехи и си направили и те същите. И по Божи благослов на жените от различните села им се паднало все различни дрехи да носят.

Ходела Богородица от село на село и от град на град, навсякъде я виждали в различна премяна. Така от нея е останало жените да носят във всяко село и във всеки град различни премени, в различни цветове и шарки, от различни платове.

ОСНОВАВАНЕТО НА ГРАД СОФИЯ

Турците разказвали, че София е била основана от София, дъщеря Юстиниановата жена (на цар Юстин II), която също се наричала София. Тя лежала дълго време болна и с нищо не можели да я излекуват. По съветите на лекарите трябвало да иде на място с изключително здрав въздух и добра вода. В София намерила и двете. Като

София Сидерова, 8 г.
Ателие „Приказен свят”
Преподавател: Татяна Антонова

Sofia Siderova, 8 years
“Prikazen sviat” Studio
Teacher: Tatyana Antonova

оздравяла, София решила да се отблагодари на изцелителното място. Съградила град, а сетне и църква и ги нарекла на името си.

За нея разказват, как гонена от брат си, поискала да се скрие в църквата. Когато брат ѝ вече я стигнал при църковните врати и замахнал с ножа си да я убие, тя в миг изчезнала между вратите. Затова я имали за светица, която Господ спасил и взел при себе си на небето, заради скромния ѝ и благочестив живот.

СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ И ДЯВОЛА

Веднъж св. Иван Рилски се изкачил на върха на високия си камък. След време задрямал, а дяволът, който от много време търсил начин да го накаже за добрината му, като го намерил заспал, си рекъл:

– Ах, Иване, колко време стана, как те диря да те намеря заспал, та да си отмъстя!

Като казал това, блъснал го от камъка долу.

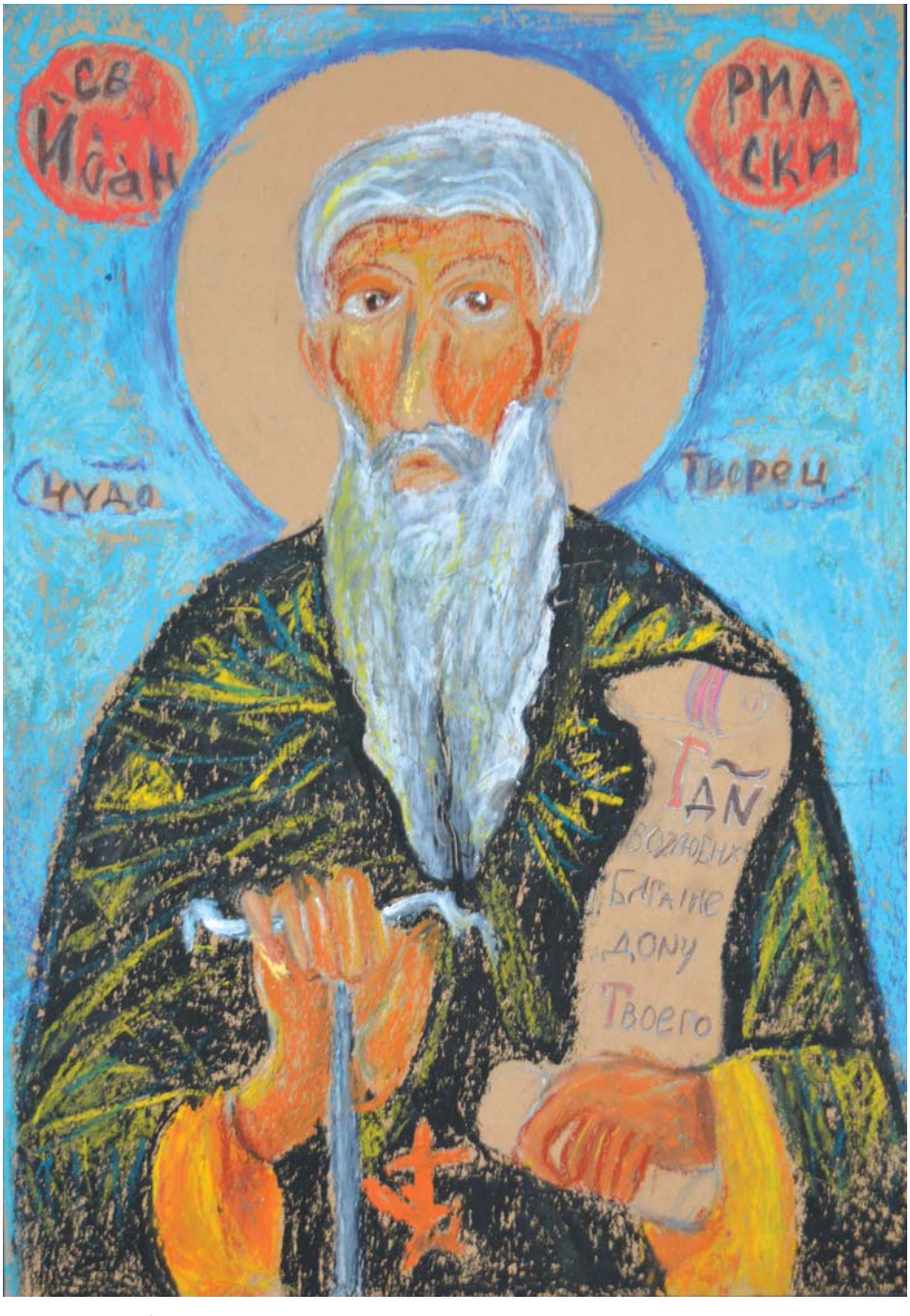
Иван паднал от високите стръмнини долу на земята и усетил, че се поударил тук–там по снагата. Като станал от земята, разбрал, че това ще е дяволска работа, тоз час се прекръстил, помолил се на Бога и рекъл:

– Господи, ако това зло ми е от дявола, помогни ми да изляза пак на върха, на камъка.

Тогава с божа сила, пробил камъка, минал през планината отвътре, изкачил се пак на върха и седнал горе.

Като видял това, дяволът се пукнал от яд.

Мястото, което пробил и през което се проврял Иван и до сега стои, и всички, които ходят, се провират през него – за здраве и да познаят грешни ли са или праведни. Които са праведни, минават лесно, а които са грешни, камъкът ги притиска. Чак като обещаят да направят някоя добрина, отпуска им се свободен проход, минават и се отървават.

Виктор Лазаров, 8 г.
ОУ „Г. Измирлиев”, Горна Оряховица
Преподавел: Гергана Рахнева

Victor Lazarov, 8 years
PS “G. Izmerliev”, Gorna Oryahovitsa
Teacher: Gergana Rahneva

ДВАМАТА БЛИЗНАЦИ

Един човек ходил за риба. Веднъж уловил една риба и тя му се примолила да я пусне. Той я пуснал, отишъл си у тях и си седял три дни. Втори път отишъл, пак същата риба хванал. Тя пак му се примолила да я пусне. Пак я пуснал. Трети път отишъл и пак нея хванал. Тя му рекла:

– Чичо, сега вече не ме пускай, ами ме занеси у вас и ме изяжте с бабата и каквито кости останат, закопайте ги под яслата, дето яде кобилата.

Човекът я занесъл у тях и с бабата я изяли. А костите закопали под яслата, дето ядяла кобилата. Тогава жената родила две деца, а кобилата ожребила две жребчета. Едното момче кръстили Митре, а другото – Георги.[1]

Николай Минчев, 12 г.
ОУ „Христо Смирненски", Ново село
Преподавател: Надежда Николова

Nikolay Minchev, 12 years
PS „Hristo Smirnensky", Novo Selo
Teacher: Nadegda Nikolova

[1] *Легендата за двамата братя блишзнаци – Георги и Димитър свързва светците с разположението на техните дни в стопанския календар на предците ни. Според него техните празници разделят годината на две – пролет и лято – есен и зима.*

Мария Панова, 10 г.
101 СУ „Бачо Киро”, София
Преподавател: Гергана Ангелова

Maria Panova, 10 years
101 SS „Bacho Kiro“
Teacher: Gergana Angelova

Раснали децата, пораснали, станали силни и смели юнаци. Нямало като тях по красота и сила никъде по света. Един ден взели кончетата, вече коне вихрогони, дето никой не можел да надбяга, и тръгнали на път.

Георги рекъл на Димитър:

– Брате, близнако, аз ще тръгна на тая страна, а ти тръгни на другата. Когато видиш от някоя стреха да капе кръв, да знаеш, че съм умрял.

Разделили се двамата братя близнаци. Веднъж Митре видял, че от една стреха капе кръв, та отишъл към Георгиевата страна да види какво е станало. Георгевото конче, като видяло Митровото, почнало да цвили. Ламите били изяли Георги. Димитър успял да се пребори със страшните чудовища и те му дали душата на Георги. Тогава той му разказал какво се случило. После двамата си яхнали конете и литнали към небесата, станали светци.

СВЕТИ АРХАНГЕЛ И НЕКРЪСТЕНОТО МОМЧЕ[2]

Имало едно време едно бедно момче. Никой не искал да го кръсти и то двайсет години седяло некръстено. Рекло на майка си:

– Майко, дай ми една торбичка с малко хляб, ще тръгна да си търся кръстник.

Дълго време вървяло, никого не срещнало. Накрая видяло св. Архангел.

Той попитал:

– Къде си тръгнало, момче?

– Тръгнал съм кръстник да си търся.

Тогава св. Архангел казал:

– Аз ще ти стана кръстник. Където отидеш, аз ще ти се явявам. Ще ти дам богатство, ще те направя доктор. Като идеш при някой болен, аз ще ти се явявам. Ако видиш, че седя при главата на болния, няма да му дадеш лекарство. Ако видиш, че седя при краката, ще му свариш малко трева и ще му вземеш сто гроша.

Момчето дълго време правело докторлък, спечелило много, оженило се. Днес тъй, утре тъй, дошло време и той да се разболее. Като лежал, кръстникът дошъл при него и седнал при главата му. А той рекъл на жена си:

– Жено, обърни ме обратно, дето са ми краката, там да ми е главата.

Жена му го обърнала, но и св. Архангел се изместил и пак седнал при главата му. Така много пъти. Най-сетне той казал на жена си:

– Дай ми една торба хляб и малко пари, че излизам да вървя.

Отишъл в една пещера да се скрие от кръстника си. Св. Архангел го намерил в пещерата и му рекъл:

– Кумец, какво търсиш тук?

– От тебе се крия, кръстник – рекъл той.

– Не бой се, върви с мене.

– Много ожаднях, кръстник, къде да идем за вода?

– Да вървим, кумец, аз ще ти намеря чешма.

Отишли до една чешма, навел се да пие вода. Както пил, и св. Архангел му взел душата. Тръгнала душата му със св. Архангел и рекла:

---

[2] *Архангел означава пръв сред ангелите, ангелът с деветте ангелски чина. Народът ни превръща званието в име и по народному нарича архангел Михаил просто Рангел.*

Калия Прокопиева, 15 г.
АРТ-клуб „Гея”, Ловеч
Преподавател: Кремена Попова

Kaliya Prokopieva, 15 years
ART-club „Geya”, Lovech
Teacher: Kremena Popova

– Кръстник, как ми олекна. Дали парите си забравих или хляба?
– Върни се, кумец, вземи ги.
Като се приближили, душата рекла:
– Ей, кръстник, там се е простряла една мърша, потресох се от нея.
Тогава св. Архангел му рекъл:
– Това е тялото ти.
И литнали бързо нагоре.

АРХАНГЕЛ МИХАИЛ ВЗИМА ДУШАТА НА СИРАЧЕТА

Господ проводил Архангел Михаил да вземе душата на една вдовица, която имала шест деца, сирачета. Като отишъл Архангел Михаил, взел да се чуди: ако вземе душата на майка им, тези деца ще тръгнат по улиците немили-недраги, няма кой да ги храни. И той взел на шестте деца душата, а майка им оставил. Като се върнал при Господа, Господ го попитал:

– Какво направи, Михаиле?

– Боже – рекъл, – като отидох в къщата на вдовицата и видях тези шест деца невръстни, рекох си, ако взема майка им, няма кой да ги закърпи, няма кой да ги опере, няма кой хляб да им омеси. И като гледах, гледах, реших, че е по-добре техните души да взема.

Господ не му казал нищо. Излезли и отишли на морето. Господ казал на Архангел Михаил:

– Влез в морето и извади едно камъче.

Архангел Михаил влязъл и извадил едно камъче от дъното на морето.

– Разчупи това камъче – рекъл му Господ.

Разчупил камъчето и намерил няколко червейчета вътре. Тогава Бог попитал:

– Тези червейчета кой ги храни?

Архангел Михаил казал:

– Ти, Боже!

– А ти защо помисли, че няма кой да храни на вдовицата децата, че взе техните души, а не на майка им! Който храни тези червейчета, той ще храни и децата.

СВЕТИ АНДРЕЙ И МЕЧКАТА

Имало някога един отшелник на име Андрей. Той живял съвсем сам в планината. Имал си една нивица, работел я, орал земята, отглеждал си сам всичко, което му трябва. Но веднъж една мечка изяла единствения му вол. Разсърдил се самотникът светец и причакал мечката. Дълго се борил с дивия звяр, накрая успял да го победи. Хванал мечката и я впрегнал в ралото.

Оттогава мечката му се подчинява, а св. Андрей е нейният господар. Това е другото негово лице – на митичен юнак, победил дивата природа в лицето на мечката, впрегнал я да оре и да създава по реда и законите на човешкия свят и културата.

Даяна Сиракова
СУ „Христо Ботев", Пловдив
Преподавател: Виолета Иванова

Dayana Sirakova, 10 years
SS „Hristo Botev", Plovdiv
Teacher: Violeta Ivanova

СВЕТИ НИКОЛА И ЛОДКАРЯТ

Милена Атанасова, 16 г.
СУ „Вичо Грънчаров”, Горна Оряховица
Преподавател: Валентина Маринова

Milena Atanasova, 16 years
SS „Vicho Grancharov“, Gorna Oryahovitsa
Teacher: Valentina Marinova

Веднъж един лодкар навлязъл много навътре в морето. Появила се буря. Тогава той започнал да се моли на св. Никола да го спаси и наистина се спасил. За благодарност принесъл курбан – шаран на св. Никола. Оттогава трябва да е останало и поверието, че когато се прави нова лодка, в нея е добре да се вгради иконата на св. Никола – да пази от бури и премеждия. И също, когато тръгват в открито море, пак с неговата икона напред да е.

Царе

ВЪЛШЕБНИЯТ СВИРЕЦ ОРФЕЙ

Лилиан Стамболиева, 15 г.
ПГ „Пейо Яворов”, Петрич
Преподавател: Стоян Точев

Lilian Stambolieva, 15 years
“Peyo Yavorov” Profiled High School, Petrich
Teacher: Stoyan Tochev

В онези стари времена, когато потомците на Бързоногия цар Бързак отглеждали вече по нашата земя лозята, навръх Родопа планина живеел вълшебният певец и свирец Орфей. Той огласял планината с лирата си и всичко живо го слушало. Тъжно свирел той за

Павел Антов, 16 г.
140 СУ „Иван Богоров", София
Преподавател: Мария Бонкова

Pavel Antov, 16 years
140 SS „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

своята красива любима, която на два пъти бил загубил. Силно страдал Орфей, когата любимата му умряла и душата ѝ отишла в царството на сенките. От мъка по нея отишъл в царството на мъртвите за да я измоли отново за света на живите. Хадес, покорен от неземната музика на Орфей, му разрешил да го стори, но поставил едно условие – докато извежда любимата си на белия свят, да не се обръща назад и да я поглежда. Но той я погледнал миг преди да прекрачи в царството на белия свят и душата ѝ отлетяла завинаги в царството на сенките.

Орфей бил съкрушен и плакал неутешимо. Цялата планина потънала в траур. От сълзите, които пролял певецът, от Родопите изврели седем извора. До преди триста години хората ги наричали Ор-

феевите кладенци, показвали ги на пътниците, минаващи по Трояновия друм от София за Пловдив и разказвали чудната и тъжна история на Орфей. А в Родопите и до днес могат да се срещнат хубави жени и невести на име Орфенка, а също и мъжките имена Орфен, Орфан. В с. Сатовча знаели къде са руините на разсипания Орфеев град, а също и различни песни и разкази за древния тракийски певец.

КОШУТАТА, КОЯТО ПРЕВЕЛА БЪЛГАРИТЕ ПРЕЗ АЗОВСКО МОРЕ

Българите били доведени в днешните български земи от една кошута. В началото те живеели зад Азовско море и се делели на бели и черни. Белите населявали северните земи, до река Волга, а черните били на юг от тях. Макар, че произходът им бил един, казват че кръвта им била различна. Черните българи имали черна и гъста кръв, а белите – светла и рядка. Черните били по-добри ловци и войници. Всеки ден те излизали на лов за сърни и елени. Вярвали, че прадедите им произхождали от един елен и затова еленът бил свято животно за българите. Случвало се понякога седмици на ред ловците да не уловят нищо. Тогава някой елен-спасител излизал кротко от гората и лягал да се принесе в жертва.

Българите знаели, че на запад, зад Азовско море живеели други, по-богати народи и че там има плодородни земи и обширни пасища, но нямало как да преминат морето. Един ден като ловували, попаднали на една бързонога кошута, която тичала пред тях, така че и най-бързият кон или куче не можели да я стигнат. И още по-чудно било, че не бягала към гората да се скрие, а се спирала, обръщала се към преследвачите си и чакала да я настигнат на една стрела разстояния, после отново литвала напред. Ловците ядосани от тази непонятна игра, още по-яростно препускали на конете си, но все не успявали да я стигнат. Същото се повтаряло много пъти. Кошутата сякаш се подиграваше на преследвачите си. Можела спокойно да поеме на юг към планината, да се скрие и изчезне от погледа им в непроходимите й гори и пропасти, ала обърнала на запад, по открития и равен път към морето. Бягала пред тях, спирала се да ги изчака, после отново хук-

Гергана Гелева, 17 г.
51 СУ „Елисавета Багряна", София
Преподавател: Мария Кутлова

Gergana Geleva, 17 years
51 SS „Elisaveta Bagryana", Sofia
Teacher: Maria Kutlova

вала, сякаш ги водела нанякъде. Ловците започнали да се питат:

Къде ни води тая кошута?

Отива право в морето.

Да не е решила да се дави?

Кошутата наистина стигнала брега на Азовското море и нагазила във водата. Не плувала, а ходела по дъното. Значи било плитко! Ловците спрели на брега. Спряла в морето и кошутата и обърнала глава към хората.

Тази кошута иска да я следваме.

Навярно знае брод през морето.

И ловците се решили и влезли с конете си в морето. Водата стигала едва до стремената. Кошутата вървяла напред, българите я следвали. Тогава разбрали, че тя наистина знае брод.

Брегът зад българите изчезнал, но пред тях вече се виждал другият бряг. Кошутата стъпила на него, обърнала се за последен път към хората и изчезнала. А българите се озовали в плодородна земя с

богати пасища, гледали я възхитено и се радвали на открития нов свят. Върнали се по същия път при своите, за да преведат и тях през брода на морето към новите им земи. Кошутата и този път вървяла отпред и ги водела по пътя. Довела ги до плодородните днешни български земи, показала им място за новата им родина, в което да живеят по-добре и по-богато. Елените, които се родили от нея, също помагали на народа ни. Те излизали всяка година по веднъж и идвали при хората, които с благодарност приемали тази доброволна жертва - закрила. Вярва се, че правят това и до днес.

МЪДРОСТТА НА ХАН КУБРАТ

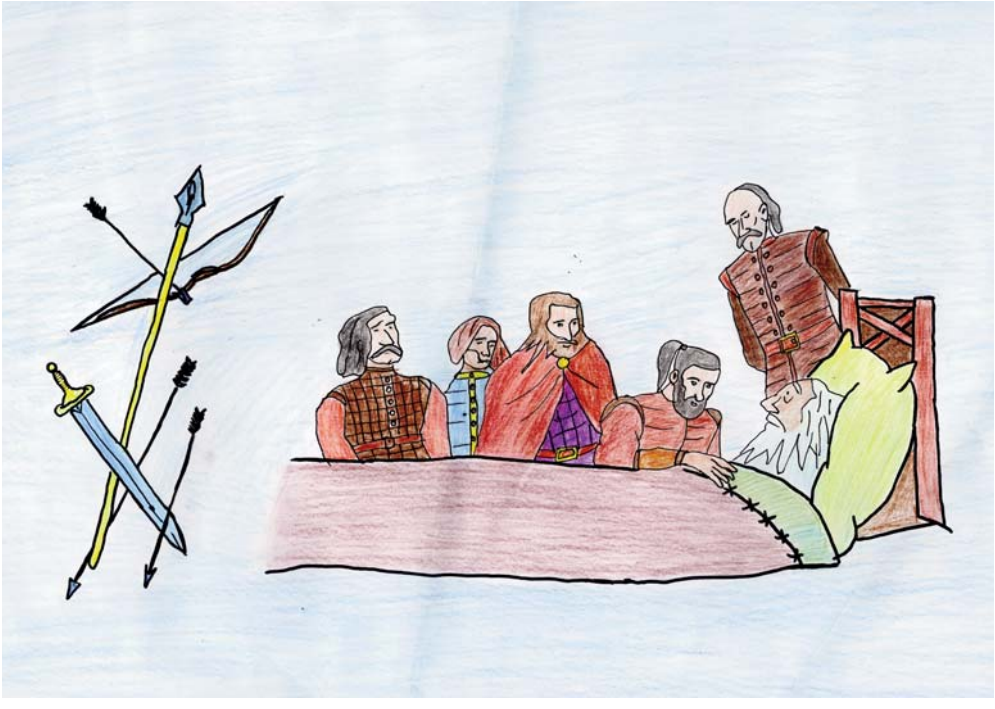
В старата си родина българите имали силна и голяма държава. Начело на нея стоял великият хан Кубрат. Той имал петима сина юнаци със смели сърца и бърза мисъл. Те били негова гордост и опора, но и негова грижа за утрешните дни. Знаел старият хан, че синовете му ще поемат управлението след неговата смърт. Знаел също и че докато са единни като петте пръсти на ръката си, ще са силни и никой враг няма да може да ги победи. Но се страхувал, че властта може да ги раздели.

Тази мисъл го измъчвала много. Когато усетил, че наближава последният му час и е дошло време да отиде при дедите си, хан Кубрат заповядал да извикат синовете му и да му донесат един сноп пръчки, завързани с лико.

Събрали се петимата юнаци с наведени глави и зачакали да чуят последната воля на баща си. А той станал от леглото си, вдигнал ръка към небето като за клетва и благослов и рекъл властно:

Извиках ви да видя силата и мъдростта на всеки от вас. Виждате ли този сноп пръчки? Кой от вас ще го вдигне и счупи?

Петимата братя се спогледали с усмивка. Лесна работа, един сноп пръчки! Пристъпил първият, вдигнал снопа с лекота, хванал го от двата му края и го огънал като лък. Снопът само изскърцал и се огънал, но останал цял и невредим. Засрамен от неуспеха и зачервен от напрягане първият син го предал на втория. Той също напрегнал всичките си сили и също не успял. После опитал третият, четвъртият,

Мехмед Феизов, 10 г.
ОУ „Св. Паисий Хилендарски”, с. Езерче
Преподавател: Айше Реханова

Mehmed Feizov, 10 years
PS „St. Paisiy Hilendarski“, v. Ezerche
Teacher: Ayshe Rehanova

петият. Изредили се всичките му синове, но никой не успял да счупи пръчките. Върнали се до леглото на баща си засрамени.

Тогава хан Кубрат станал с усмивка, стар, болен, на прага на световете, и вдигнал снопа. Спогледали се синовете му. Не вярвали, че с треперещите си пръсти старият им баща ще направи онова, което техните силни и юначни ръце не успели. Старият хан вдигнал снопа, но не се опитал да го пречупи, а само отвързал ликото и пръчките се разпилели в краката му. А той започнал лесно да ги чупи една по една и да ги хвърля настрани пред учудените погледи на синовете си. Тогава им казал:

– Разбрахте ли поуката? В единството е силата! Ако сте единни и най-силният враг не ще може да ви победи. Разделите ли се, като пръчките на пречупения сноп, ще бъдете прекършени един по един и врагът ще завладее земите ви. Не се делете един от друг и живейте заедно, за да не бъдете роби никому и българската държава да пребъде във вековете.

Синовете слушали с почит и възхищение думите на мъдрия си баща. Запомнили ги завинаги, предали ги на децата си, на народа си. Думите се предавали от уста на уста и останали през вековете чак до наши дни.

ХАН ИСПЕРИХ И МАРТЕНИЦАТА

Въпреки завета на бащата, след смъртта на хан Кубрат синовете му се разделили. Един от тях останал при Волга, друг се спуснал към Македония,трети преминал Дунава и основал днешна България. Това бил Исперих, наричали го Аспарух и в негова чест основали град Исперих в Лудогорието.

Като основал държавата си, Исперих я обградил с дълбок окоп, за да я брани от враговете, измаилтяни, които напирали по петите му.

Исперих имал една сестра, която много обичал. Когато тръгвал с дружината си на път през Дунава, тя откъснала един бял конец от ризата си и му го дала за спомен. Поръчала му, като стигне в далечните земи отвъд реката, ако там тече мед и мляко, да ѝ го върне бял и чист, в знак, че е намерил щастлива земя. Ако пък по нея тече кръв, да потопи конеца в нея и пак да ѝ го върне, за да знае, че води битки с люти врагове.

Намерил хан Исперих щастлива земя, в която от всичко имало в изобилие, и мед и мляко, но и много кръв трябвало да пролее докато я отвоюва. Искал да съобщи това на любимата си сестра, но между новата и старата им родина пътят бил затворен от многобройни врагове, не можел вестител да прати, не можело пиле да прехвръкне.

Всяка вечер хан Исперих се прибирал в двореца си и с горчиви думи изливал жалбата по сестра си. Сутрин чувал под прозореца си чуруликането на една лястовичка, която вече била отгледала лястовичетата си и се готвела за далечен път. Когато дошло време да отлита, тя почукала на прозореца с клюнчето си и проговорила на хана с човешки глас:

Дай ми конеца, аз ще го отнеса на сестра ти!

Зарадвал се хан Исперих и подал на птичето един бял и един червен конец, за да знае сестра му, че е намерил щастлива земя, но и

че с много кръв я е отвоювал. Захапала лястовицата с човчицата си двата конеца и полетяла към старата родина на хана. Когато стигнала бащиния му дом, кацнала на прозореца на сестра му и разказала с човешки глас за новото царство и за жалбите на хана. А сестрата поела двата конеца, слушала и плакала от радост и от жалост.

Когато напролет дошло време лястовичката пак да отлети към земите на брат ѝ, сестрата взела китка цвете и я усукала с бял и червен конец. Дала я на лястовичката да я отнесе на брат ѝ в знак, че е получила известието му.

Лястовичката донесла цветето и изчуруликала под прозореца на хана. Той се зарадвал и поел свидния подарък. Цветето закичил на гърдите си, а белия и червения конец, както били осукани, завързал на ръката си, да го пази сестринската обич от беди и проклятия. После погледнал резките на календара. Било първи март, началото на годината, както тогава пресмятали.

Този ден трябва да се запомни от моя народ! – казал ханът и заповядал всяка година на първи март млади и стари в царството му да се закичват с бели и червени конци. Те трябва да напомнят не само за любимата му сестра, останала далече в прародината на българите, но и за земята ни – плодородна и изобилна като мед и мляко, но отвоювана с много кръв и тежки битки. Тази земя трябва да се цени и пази.

Така се появили мартениците. Оттогава, от основаването на българската държава до ден днешен на първи март всички българи се закичват с бели и червени мартеници, за да си спомнят за хан Исперих и щастливата българска земя.

ЦАР КРУМ, ПОБЕДИТЕЛЯТ НА ГОРДИЯ НИКИФОР

Цар Крум често воювал с гръцкия цар Никифор. Когато веднъж Никифор изпратил царската хазна с един свой генерал да събира войска срещу България, Крум убил генерала при с. Струмица, разгонил цялото му войнство и заграбил хазната. Тогава разгневеният Никифор събрал безчислено войнство и тръгнал срещу българската столица. Крум поискал мир, но Никифор не искал и да чуе. Ограбил цар-

Ина Тонева, 10 г.
Ателие „Приказен свят”
Преподавател: Татяна Антонова

Ina Toneva, 10 years
“Prikazen sviat” Studio
Teacher: Tatyana Antonova

ския дворец и опустошил столицата Плиска. После натоварил плячката и потеглил на юг през Ришкия проход.. Тогава Крум казал: “Като не щеш мира, ще намериш секира!” и заповядал да заградят в капан тесните места на прохода.

Изграждането на капана за гръцката войска възложили на дружините, които пристигнали от горите към Разград, затова техните потомци и до днес се наричат “капанци”.

Когато Никифор повел войските си към тясната клисура, на небето се появило знамение – две комети с лунен образ изгрели и ту се събирали, ту се разделяли. Много скоро гърците навлезли в най-тясното място и Крумовите войници налетели като порой над тях със страшни викове. Никифор пребледнял и казал:

И прилепи да станем, пак не можем да прехвръкнем!

Оттогава името на селото, до което се намирали, останало Прилеп. Българите изсекли гръцката войска и затова и досега мястото се нарича Гръцка сеч. В с. Жеравна и до днес се разказва, че това станало в местността Гръчки дол. Гордият Никифор бил убит.

Като не щеш мира, на ти секира! – казал Крум и заповядал да му отсекат главата и да направят от нея златна чаша, с която пиел вино на царските пирове. Когато вдигал чашата за наздравица, той се провиквал:

– Наздраве, дружина, с Никифоровата кратуна!

Крум бил не само силен, но и далновиден цар. Според записано старо предание, когато победил аварите, запитал ги:

От какво погина вашата държава?

Те му отговорили, че се навъдили клеветници, крадци, рушветчии, лъжци и пияници. И Крум издал закони против тия злодейци и заповядал да изкоренят лозята. Тия Крумови закони са първите в историята на България.

ЗАВЕТЪТ НА ОСЛЕПЕНИЯ ЦАР ВЛАДИМИР

Когато цар Борис първи покръстил българите и се оттеглил в манастир, оставил на престола сина си Владимир. Но когато Владимир отново се обърнал към езическата вяра, Борис сурово на-

казал неподчинението му – ослепил го и го затворил в непристъпна крепост, над пресъхналата днес река Паламара при с. Владимировци, а на престола сложил по-малкия си син Симеон.

Всяка сутрин и вечер затворникът слушал черковните камбани, които призовавали християните за молитва. Борис заповядал пред портата на крепостта да издигнат голям каменен кръст, и ако синът му се покае до края на дните си, да го погребат под него. Ако ли не – да го заровят извън крепостта без знак и следа, за да не се запази никакъв спомен за него.

В скръб минавали дните от последните години на цар Владимир. Тежко изкупвал той вината си. С тъга посрещал изгревите, с тъга изпращал и залезите на слънцето, и всеки път, когато минавал покрай каменния кръст плачел с кървави сълзи. Едничката му радост била да слиза от крепостта до изворчето, опипвайки каменните стени и пътя наоколо, и да плиска с бистра вода потъмнялото си лице. Хората го гледали със състрадание и нарекли извора под крепостта "Извора на слепия". А крепостта и селото нарекли Владимирова.

До последния си ден ослепеният цар Владимир посрещал и изпращал слънцето със звъна на камбаните, но нито веднъж не се прекръстил. Когато, обаче, усетил, че дните му са преброени, влязъл в една от църквите и се покаял. И оставил завет: да го погребат под кръста – символ на новата вяра на баща му, а в средата на камъка да издялат слънце – символа на старата вяра на дедите му, за да се знае, че коренът на потомците, които ще дойдат след тях, не е от вчера, а от векове. Свещениците попитали:

– Няма ли това да е грешно?

А слепецът отговорил:

– Кое е грешно и кое не – може да отсъди само времето.

Изпълнили завета на слепия цар Владимир и изрязали в средата на надгробния му кръст едно каменно слънце, което да свети над душата му и да напомня, че коренът на живота идва от далечно минало. А кое е праведно и кое грешно, отсъжда само времето.

Времето отсъдило село Владимирово да стане крепост на християнската вяра. Но и вярата на дедите не изчезнала безследно. Запазила се от поколение в поколение, със слънцето, изсичано по каменните надгробни кръстове. И така било докато в земята ни не нахлули завоевателите османци – друговерци. Те сринали Владимирово и съборили църквите, а населението му почнали да обръщат във вярата

на полумесеца. Под смъртна заплаха много от жителите на селото станали мохамедани и започнали да слагат на гробовете камъни с издялана чалма вместо кръст. Но в средата продължавали да дялат каменни слънца. Споменът за старите корени на местните родове не изчезнал. Заветът на слепия цар Владимир се спазвал. Никой не дръзвал да разруши старите християнски гробове с кръстове и каменни слънца по средата, които се показвали над буренитe и тревите чак до средата на миналия век, когато гробищата били разорани. А когато питали старците за знаците по надгробните камъни, те отговаряли:

– Това са знаците на владимировци!

И разказвали легендата за Извора на слепия, който сега е под водите на язовира, за пленения цар Владимир и за завета му за далечните корени на нашите родове. А когато ги питали коя е правата вяра, казвали:

Това само времето отсъжда.

ПАТРИАРХ ЕВТИМИЙ

Когато цар Иван Шишман напуснал Търново, последната надежда за защитниците му останал патриарх Евтимий. Градът бил обсаден отвсякъде, но българите се защитавали отчаяно. Врагът успял да премине отвъд стените на крепостта едва когато един жид (евреин) предателски ги превел през таен вход и се покрил навеки с позор. Векове наред по-късно над гроба му (жидов гроб) на Орловец народът ни хвърлял камъни и проклинал и него и целия му род.

Когато влязъл в града, завоевателят подложил на грабеж и поругание всички домове и църкви. В една от тях събрал всички първенци на столицата и ги избил. Патриарх Евтимий не бил с тях. Той се явил пред турчина и викнал с укор:

Несправедливецо, защо унизи моето достойнство? Първо мене трябваше да убиеш. Пастирът трябва да върви пред овцете си и бащата пред децата си!

Разгневен завоевателят извикал палача и му заповядал да изведе светия старец на градската стена, да съблече патриаршеските му одежди и да го посече пред очите на целия народ. Народът излязъл да

Александра Фучеджиева, 8 г.
СУ „Христо Г. Данов", Пловдив
Преподавател: Мирела Захарлиева

Alexandra Fuchedzhieva, 8 years
SS „Hristo G. Danov", Plovdiv
Teacher: Mirela Zaharlieva

гледа. Палачът съблякъл одеждите на патриарха и го покачил на стената. Всички наоколо притихнали. Пълна тишина легнала над Царевец. Патриархът вдигнал в молитва ръце към небето. Палачът замахнал с ятагана. Глух звук на ужас се изтръгнал от хиляди гърла.

Ужас се появил и в очите на завоевателите турци. Както била издигната за удар десницата на палача, така си и останала скована и неподвижна, вкаменила се. Българите паднали на колене пред божието чудо. А светият старец прострял ръце над тях за благослов. И сбралият се народ заплакал в умиление и радост. Тогава ръцете на палача бавно се отпуснали и раздвижили. Паднал и той на колене пред светия човек и целунал полите на дрехата му. А патриарх Евтимий слязъл от крепостната стена и се отправил към черквата. Народът вървял след него и възхвалявал чудото божие.

Турците се уплашили от поличбата и решили да не убиват духовния водач на търновци, но да го изпратят на далечно заточение. Дошъл денят на раздялата. Било плач и сълзи. Плачели дори и камъните на града. Народът следвал своя патриарх по целия път чак до с.

Плачковци. Старецът вървял, придружен от стражата, подпиращ се на патриаршеския си жезъл, облян в сълзи. Мъжете падали в краката му, жените целували ръцете му и слагали децата си пред него да ги благослови. Които не можели да се добилжат, гледали да се допрат до дрехата му, а зад него скубели тревата, по която е стъпвал.

Кому ни оставяш, отче свети!

Оставям ви на Господа, сега и вовеки!

Над Търново и над България се спуснал черният мрак на робството.

Герои

КРАЛИМАРКОВАТА СИЛА

Крали Марко работел заедно с чичо си, защото бил сирак и нямал баща и майка. Когато веднъж отишъл на ливадата да коси, чичо му му занесъл ядене и видял, че Марко спи под една круша. Като дишал Марко, крушата се свивала нагоре и надолу. Чичо му се уплашил от голямата му сила и решил да се разделят. Марко не искал ни стока, ни имоти. Той поискал да си има само шугавото конче, което се ожребило, когато бил коняр. При раждането кончето било толкова силно, че когато сучело, прескачало майка си от двете страни. След това Марко се отделил от чичо си и станал голям юнак. Завладял всички пристанища на Дунава и голяма земя във Влашко.

...

Крали Марко бил силен, буен мъж. Той имал силно конче, сърцато.

Дето стъпело, стъпките му по канарите ставали бели или се образували кладенчета и от тях избликвала вода. Където минело, навсякъде се оставяли копитата му. Марко така е отбелязвал докъде му е държавата. И до днес още си личат неговите стъпки.

...

Преди много години Крали Марко идвал в Сливен. И нали бил грамаден човек, надвишавал и Балкана. Из сливенското поле вървял и без дори да се протегне, връзвал юлара на коня си за Халката

Сафет Калфа, 7 г.
ОУ „Св. св. Кирил и Методий”, с. Места, общ. Банско
Преподавател: Вардарина Петрова

Safet Kalfa, 7 years
PS „St.St. Cyril and Methodius“, v. Mesta
Teacher: Vardarina Petrova

(огромна скала в Балкана). То наистина Халката е сякаш таман за връзване направена. Но само на Крали Марко е била според боя и затуй само неговият кон е бил връзван там.

...

Има една местност – Трапезите, в Троянския балкан. Под нея е Синият вир, в който се къпел Марко. Той прескочил до връх Чучул и оттук, като се разкрачил, стъпил на Дунава да пие вода. Единият му ботуш събирал двеста кофи жито.

...

Единият крак на Крали Марко бил на Мара Гидик, а другият – на връх Ботев в Стара планина. Главата му подпирала облаците.

ГОСПОД ВЗИМА СИЛАТА НА КРАЛИ МАРКО И МУ ДАВА ПОВЕЧЕ УМ

Като станал юнак над юнаците, един път Крали Марко казал:
– Ех, да има земята дръжка, ще я обърна, що е отгоре, ще отиде отдолу!

Добре, ала дядо Господ го чул и се уплашил да не би да се опита да обърне земята и да избие хората на нея. Помислил да му намали от силата и тръгнал един ден с кон пред Крали Марко. В ръцете си държал една торба с пръст, толкова тежка, че никой не можел да я носи. Оставил торбата на пътя и рекъл на Крали Марко:

– Я иди, момче, и ми донеси мойта торбичка!

Марко отишъл, вдигнал торбата и я донесъл. И Господ го попитал:

– Тежка ли е торбата?

Христина Бързакова, 17 г.
ПГТС „Арх. Йордан Миланов", Перник
Преподавател: София Джингарова

Hristina Barzakova, 17 years
PHSEC „Arch. Yordan Milanov", Pernik
Teacher: Sofia Djingarova

Той казал:

– Не е.

Тогава дядо Господ рекъл:

– Слушай, момче, ти щом тая торба носиш, още по-големи чудеса ще направиш. Я по-хубаво наполовина да си силен и наполовина хитър! Хитрината да ти помага.

И така си останало. Марко изгубил половината си сила. Дето със сила не успявал, с хитрина се борел и пак всякога побеждавал.

КРАЛИ МАРКО И ТРИ СИНДЖИРА РОБИ

Било Великден, светла неделя. Подранил Марко на черква в София да иде. А майка му го уговаря и заклина да не носи оръжие в черква, че е буен и немирен, а при комка кръв се не пролива. Викнал Марко към невестата си Елена:

Стани, либе, вода да ми донесеш и нова премяна, да си чисто лице измия, да се чисто преоблека, на църква на литургия да ида. Оправи и Шарко, добра коня, само оръжието ми недей да слагаш!

Елена донесла вода, изнесла и бяла премяна. Ала като оправяла Шарко, скришом сложила сабята му в гривата на коня и жално рекла на кончето:

– Шарко, добро конче, добре Марко да ми пазиш. Ако ли го в неволя видиш, да разпръснеш тази вита грива, да издрънка сабя дипленица, да я види Марко Кралевити и с нея себе си да пази!

Тръгнал Крали Марко, минал през поле широко. Стигнал в гора зелена, а гората била навред повехнала и посъхнала. Марко я запитал:

– Що си, горо, редом повехнала, дали ми те е секира посекла, или ми те е слана осланила? Или вдовица през теб е минала и превела девет сирачета, кое гладно, кое за вода жадно?

Гората на Марко отговорила:

– Нито ме е слана осланила, нито ме е секира посекла, ни вдовица през мене минала и превела девет сирачета. Минаха триста чохадори (царски служители, чиновници от султанската свита) и петстотин млади еничари. Караха три синджира роби: първи синджир –

Ясен Янков, 12 г.
112 ОУ „Стоян Заимов", София
Преподавател: Мила Златева

Yasen Yankov, 12 years
112 PS „Stoyan Zaimov", Sofia
Teacher: Mila Zlateva

все отбор момчета, втори синджир – все отбор девойки, трети синджир – все отбор невести. Със момчета момче небръснато, с девойки мома неплетена, с невести мома нелюбена. Затова съм редом повехнала, повехнала и посъхнала.

Марко запитал:

– Дали са далече, или са наблизо!

– Стигнали са река Ситница, вода пият на чешма Дреница, а на роби и капка не дават!

Подкарал млади Крали Марко коня си, настигнал триста чохадари и петстотин млади еничари и ги подминал. Провикнала се от синджири девойка:

– Леле, Марко, леле, побратиме, и ти ли ме, Марко, заминаваш? Свали чизма и водица дай ми, че гърло ми е изгоряло!

Марко попитал:

– Откъде си, моме, и чия си? Откъде си, та Марко познаваш?

– Не помниш ли, Марко, побратиме, кога се биха турци и българи, и ти, Марко, млад войник отиде, та се върна със седемдесет рани. Тях ги мойта майка излекува, а сестра ми кърпи переше. Аз ти, Марко, студена вода носех!

Познал я Марко Кралевити:

– Ти ли си, сестро Каталено?

– Та аз съм, Марко побратиме!

Тогава казал на турците:

– Я вземете всички по жълтица, та пуснете три синджира роби!

– Път си гледай, непознат делийо (луда глава, буен младеж), и за тебе празна халка има!

Дожаляло му, че не носи сабя и оръжие. Ала Шарко разпуснал витата си грива, издрънкала сабя дипленица. Подгонил Марко триста чохадари и петстотин еничари млади, кого стигне, никого не жали. Биел Марко наляво-надясно, погубил ги до един. Освободил три синджира роби. На всички по жълтица дал и им рекъл:

– Я вземете всички по жълтица! Кой е гладен, хлебец да си купи, кой е жаден – водица да пийне, идете си кой откъде е.

И пак за София тръгнал. Стигнал, ала не искал в църква да влезе. Калу-

герът го попитал:

– Що си дошъл, а в църква не влизаш, непознат юначе?

Марко отговорил:

– По пътя ме лоша среща срещна, божи калугере, застигнах три синджира роби. Аз съм роби отробил и погубил съм триста чохадари и петстотин млади еничари. А ми е майка казвала, че пред комка кръв се не пролива!

Тогава калугерът му рекъл:

– От кон слизай и в черква влизай, че си много добро направил и три синджира роби отробил!

ПРЕДАНИЕ ЗА КАЛИАКРА

Един от прозорците на старата крепост над морето се наричал "Кърк къзя капасу" , което значи врата на 40-те моми. Оттам по време на обсадата се хвърлили 40 девойки – все знатни болярски дъщери.

Когато турците навлезли във външния двор на крепостта, бойците се оттеглили по бойниците на вътрешната крепост. Ужас обхванал хората. Жените се струпали в църквата да търсят закрила от Божията майка, а мъжете копаели ями и криели в тях скъпоценности. Младите бранели града с лъкове и стрели.

Тогава 40 девойки се събрали в широката горница на крепостта. Оттам към пропастта над вълните гледал широк прозорец. Най-смелата сред девойките била Калиакра. Тя рекла:

Дойде часът на изпитанието. Позорът след час ще нахлуе при нас. Какво ще изберем? Чужда вяра и чужди робини или да загинем чисти и неопетнени.

Ще умрем чисти и неопетнени – отговорили момите.

Ще се хвърлим от този прозорец в морето, но за да не се уплаши някоя от нас, ще сплетем косите си в едно и ще скочим заедно.

И девойкте бързо засплитали косите си. По улиците на крепостта вече се чували писъците и крясаците на подгонения и ужасен народ, завоевателят нахлувал отвсякъде в крепостта. Турците се струпали под самия прозорец, когато отгоре се чула командата на Калиакра:

Хванете се за ръце и всички заедно…

Никол Цветкова, 16 г.
140 СУ „Иван Богоров", София
Преподавател: Мария Бонкова

Nikol Tsvetkova, 16 years
140 SS „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

40 девойки полетели надолу пред смаяния поглед на поробителя. Когато потънали над бесните и ревящи вълни, над морето се извили 40 бели чайки. Това били душите на девойките, загинали в копнежа си за волност и свобода. А телата им се превърнали в 40 пъргави тюлени, които денем се криели в подводните пещери на скалите, а нощем, когато имало луна, излизали да плачат. Скалата нарекли Калиакра.

МАЙСТОР ЛАЛЕ

Едно време българите били големи майстори строители. Когато турците захванали прават джамия в Одрин, викнали за нея майстор Лале от Сакар. Ала били решили, като вдигне джамията, да го убият, да не може да построи друга толкова хубава. Разбрали чираците това и казали на майстор Лале:

Майсторе, като направиш джамията ще те убият.

Рекъл им:

– Няма да се дам да ме убият!

Вдигнал той джамията и на високото написал на български със златни букви “Майстор Лале”. Работата му вече привършвала и той като се подписал, си направил на върха едно аеропланче. Но то не било като днешните, самолети, а крила, слепени от птичи пера и трева. Лепил, лепил, станали големи и хубави крила, с които можел да хвърчи.

– Аз няма да се дам да ме убият. Сам мога да падна и да се убия, ала жив няма да дам.

И като свършил цялата работа, качил се на аеропланчето да полети и да избяга с него. Добре, ала имало едно буболече което рязало, рязало, отрязало едното му крило. И като го отрязало, майстор Лале паднал и се убил.

Яна Мартинова, 15 г.
51 СУ „Елисавета Багряна”, София,
Преподавател: Иван Матеев

Yana Martinova, 15 years
51 SS „Elisaveta Bagryana“, Sofia
Teacher: Ivan Mateev

ИНДЖЕ ВОЙВОДА

Едни жени копаели нивите край селото, а един старец ги пазел. Минал оттам Индже войвода и рекъл:

Дядо, защо пазиш тези жени?

– Абе дядовото – отговорил старецът, – яви се един Индже войвода, коли, беси, мъжко не оставя!

Тогава Инже войвода му казал:

– Вземи тези жълтици, на всяка жена на мотиката, по една да оставиш!

И си заминал. Оттогава започнал да закриля народа и да го пази от турците.

ПАНАЙОТ ХИТОВ БЛАГОДАРИ ЗА ПЕСЕНТА

Едно лято жетварки жънели на Габарова поляна и една от тях запяла песента “Панайот Бойка думаше”.

Панайот Хитов бил наблизо в гората и чул песента. По едно време жените забелязали, че един човек с големи мустаци иде към тях. Най-напред се уплашили, ала го видели, че не е сърдит и се успокоили. Мъжът дошъл до тях и попитал коя жена е изпяла песента. Казали му, а той извадил една жълтица, дал ѝ я за подарък и си отишъл.

Елиз Мехмедова, 15 г.
АРТ школа „Попово“, Попово
Преподавател: Искра Хаджиивановa

Eliz Mehmedova, 15 years
„Popovo” ART School, Popovo
Teacher: Iskra Hadjiivanova

ОРИСВАНЕТО НА ХАДЖИ ДИМИТЪР

Казват, че Хаджи Димитър се родил на ранина, когато изгрявало слънцето. На третата нощ при него дошли орисници и майка му ги усетила. Първата орисница казала:

– Да стане здрав и красив момък, камък като стисне, вода да падне от него.

Втората добавила:

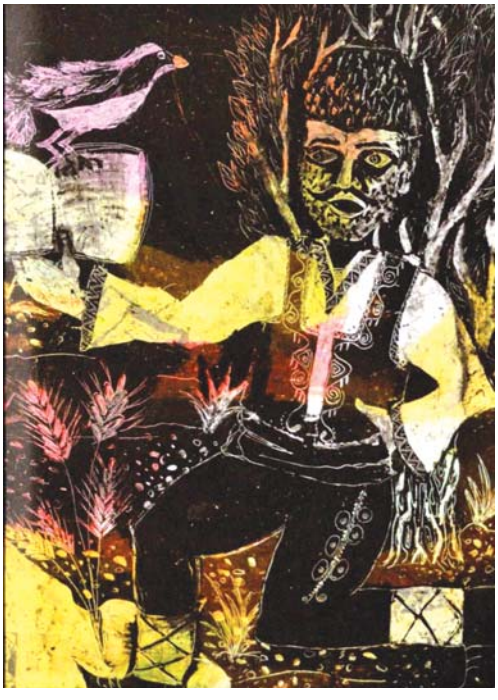
– Тъй да бъде, но да му се свършат дните като е още ерген!

Дошъл ред на третата орисница и тя рекла:

– Съгласна съм, но да стане юнак над юнаците и да се прочуе толкова много, че по сборове и седенки да пеят песни за него!

ХРИСТО БОТЕВ И ЖИТНИТЕ ЗАРНА

Минах по пътя на четата му и чух чудна легенда. Разправи ми я възстар селянин с обгоряло и набръчкано лице, живи очи и едри, силни ръце. В джоба на куртката си Ботев носил, не само теф-

Елица Павлова, 11 г.
Ателие „Приказен свят“
Преподавател: Татяна Антонова

Elitsa Pavlova, 11 years
“Prikazen sviat” Studio
Teacher: Tatyana Antonova

терче с последни записки и план за битки, но и шепа житни зърна. Знаел той, че ще се сбъдне молитвата му, че ще бъде скъпа паметта му за тоя народ от орачи и заръчал:

Дето падна, там ще заровя тези семена. Камънак да се случи, земята пак ще ги оплоди. Безводно да е – кръвта ми ще ги напои и те ще пораснат. По тях ще узнаете къде съм загинал.

Така хората узнали къде е паднал певецът.

БЕЛИЯТ КОН НА ХРИСТО БОТЕВ

Христо Ботев бил роден с поличба навръх Коледа и кръстен с божието име, защото като Христос бил определен курбан за народа си да иде, кръвта си за свободата да пролее и докато свободата не дойде, той да не умира. Нали и сам написал, че "този, който падне в бой за свобода, той не умира".

Когато четата потеглила от Козлудуй към Балкана, ново знамение се появило. Над четниците се спуснал черен облак, а пред облака летели кръстати орли и го водели. Пред всички яздел на бял кон самият Христо Ботев. Яздел като хала и черкезите щом го зърнели бягали през глава и се пръскали като пилци пред герак (ястреб).

От Милин камък четниците се намерили на Веслец, през Равнището се изкатерили на Мазневите кошари. А облакът над тях все се виел, кръстатите орли все пищели и белият кон на Ботев цвилил, та планината ехтяла и риел с копита, та поляните дънел, сякаш искал да попречи, да не спират на Мазневите кошари. Не бил добър човек Димитър Мазнев! Но капналите от умора четници спрели. От два дена не били яли. Хванали десетина шилета, заклали ги и ги сложили да се пекат на шиш край огньовете. А Мазната се вайкал и поглеждал дали не идат турците, че да предаде четата и войводата ѝ. Защото и Мазната бил роден с поличба, да бъде мазник и предател. Нали затова и името му било такова. Той настоявал да му платят шилетата. Ботев въздъхнал:

– И ние за такива сме тръгнали курбан да ставаме! Дайте му парите и да се маха, да не го гледам!

Парите носел Обретенов. Той бил касиер на четата и все по Ботев вървял. Броил Обретенов парите на Мазната, а турците се задали отдолу. Четата бързо се вдигнала и през Таушаница и Царево ливаде, заела позиция на Веждата и Голия връх. При Мазната останали и агнетата, и парите. Останал край Мазневите кошари и белият кон на Ботев, защото нагоре не можело вече с кон да се ходи.

Черкезите оградили четата и загърмели. Започнала битката от заранта, та до вечерта. А черният облак се спуснал още по-ниско и кръстатите орли записукали жално и тревожно. Завалял проливен дъжд. Река Крушовица преляла и потекла кървава, а водите й повлекли камъни и човешки глави чак долу до с. Моравица.

Казват, че когато завършила битката,загинал и Ботев. Изправил се той да види колко момчета са отишли курбан за милата свобода и една пушка гръмнала, та го ударила. Отде се взела тая пушка, никой не видял. Това не е била пушка турска, нито черкезка, а пушката на Мазната. Димитър Мазната убил Ботев защото мислел, че носи още пари, та и тях да вземе. Убил го и пари не намерил, но и хаир не видял. Целият му род после измрял и се пръснал, та никой не останал. А самият Мазнев загубил съня си, мятал се в леглото си, бълнувал и се стряскал. Когато другарите му го питали “Какво ти е?”, той отговарял: ”Грях сторих и този грях ще ме затрие. Все ми се явява насън Ботев и пита: “Защо ме уби? Пари ако ти трябваха, пари да съм ти дал, име ако ти трябваше, име да съм ти дал?”.

А белият кон денем и нощем риел земята около Мазневите кошари и цвилел, та цепел планината. Мъчили се да го примамят овчарите, искали да го стигнат и черкезите, но никой не можел да го хване. Един ден сам изчезнал, като че в земята потънал. Явил се и зацвилил над Враца, когато дошли руските войски, та донесли свободата, за която Ботев загинал.

Но Ботев не бил загинал. Нито главата му била довлечена до Крушовската река, нито тялото му било намерено по Балкана. Казал бил той някога: “По житните зърна, които нося в джоба на куртката си, ще намерите гроба ми!”. Но гробът му никъде не е намерен. Ботев бил ударен смъртоносно от куршума на Мазната, но не загинал, а само загубил свяст и памет, та бил като жив мъртвец. Той бил орисан да не умре, докато народът не се освободи. Турците го намерили и го отвели на заточение в Диарбекир. Години наред си живял там безпаметно и никой не можел да каже кой е и какъв е.

Във Враца му издигнали паметник. Обретенов не дошъл при откриването на паметника. Петдесет години той не стъпил във Враца и във Врачанската планина, докато един ден го довели да покаже къде и как е загинал Ботев. Тръгнали от с. Паволче нагоре по пътеката. На Обретенов дали да язди един бял кон. Тоя кон по време на Септемврийското въстание 23-та тичал и цвилел покрай линията от Враца и Михайловград. Тогава го хванали и го довели в с. Паволче. Но никой не знаел, че бил конят на Ботев. Конят бил стар, но щом Обретенов го яхнал, литнал по пътеките нагоре в планината. На Мазневото, дето били някога кошарите на предателя, той спрял, ударил яростно три пъти с копитата и след това се намерил на Йолковица. Обретенов посочил мястото, дето паднал Ботев, но повече нищо не казал. Отнесъл тайната за Ботевата смърт в гроба си.

А Ботевият кон се изгубил. И истина ли е или лъжа, не се знае, но когато в 1957 година из цяла България плъзнала мълвата, че Ботев е жив, един бял кон тичал с развята грива около линията на гара Мездра и цвилел след преминаващите влакове. А във влаковете хората говорели само за това:

Ботев бил заточеник в Диарбекир и доживял до 115 години. Понеже никой не го знаел кой е и какъв е, не го освободили след Санстефанския мирен договор, а и сам той не помнел кой е и защо е в тая далечна земя. Но ето че един ден се събудил като стреснат и казал: “Аз съм Ботев. Аз излязох да се бия за свободата на България.”

Тая мълва за един ден заля цяла България и цяла България искаше да й повярва. Сам Ботев беше казал за себе си: “Този който падне в бой за свобода, той не умира!”. Кой ли ден ще се понесе пак мълва, че е жив някъде по света? И кой ли ден ще се появи белият му кон, галопиращ и цвилещ нейде из България.

ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ НА ГОСТИ У СУЛТАНА

Турският цар обещал хиляда лири на този, който му отнесе главата на Гоце, ала никой, нито турчин, нито влах, не се намерил да стори това. Гоце работел и за турците, и за българите и хората го обичали.

Като никой не искал да изпълни волята на султана, един път Гоце решил сам да му се представи. Преоблякъл се с бейски дрехи, не един и двама турски големци го приемали и криели, затова не било трудно и дрехи да си намери. И отишъл заедно с ходжата и други известни турци да честити байряма на турския султан. Навсякъде из двореца било пълно със стражи. Още с влизането си се запознали, Гоце се представил за син на много известен турски бей. Наредили се, седнали гостите както си му е редът. По турски обичай, дали им първо кафе. Като си изпил кафето, Гоце си натопил пръста в утайката и ударил един печат зад гърба си, на стената дето седял. На излизане написал една бележка и я дал на един стражар от последния пост, да я занесе на султана.

В бележката пишело на чист арабски: „Царю честити, ти обеща хиляда лири за мойта глава, а днес тя сама дойде при тебе. Ако искаш да знаеш кой съм, погледни белега от кафето на мойто място, където е белегът, там седях. Аз съм Гоце Делчев."

Човекът не знаел да чете и отнесъл бележката. А султанът разбрал, че с такъв юнак, трудно ще излезе на глава. Затова и турците го прекръстили "канатлъ шейтан" – хвърковат дявол, а Дервиш ефенди от Скопие му пращал по мало и голямо вест, че иска да го види и да се поклони на юначеството му, защото всички е изморил да го търсят, от пъдар, та чак до султан.

SAINTS

HOW THE SUN AND THE STARS WERE CREATED / 66
THE WAY SAINT JOHN STOLE THE DEVIL'S FLAG / 67
SAINT GEORGE AND THE DRAGON / 69
THE LAD KONSTANTIN AND THE FIRE-DANCERS / 71
THE HARDWORKING AND THE LAZY ONES / 72
GOD AND SAINT ELIJAH / 74
THE POOR MAN AND SAINT ELIJAH WITH THE DONKEY / 75
SAINT ELIJAH IS LYING SICK / 76
SAINT CLEMENT / 78
VIRGIN MARY / 78

BULGARIAN SAINTS, KINGS, HEROES

MYTHS AND LEGENDS

THE MOTHER OF GOD AND THE APPARELS / 81
THE FOUNDING OF SOFIA CITY / 82
SAINT IVAN OF RILA AND THE DEVIL / 82
THE TWIN BROTHERS / 84
ST. ARCHANGEL AND THE UNCHRISTENED BOY / 86
ARCHANGEL MICHAEL TAKES AWAY THE SOULS OF THE ORPHANS / 87
SAINT ANDREW AND THE BEAR / 88
SAINT NICKOLAS AND THE BOATMAN / 90

KINGS

THE MAGICAL MUSICIAN ORPHEUS / 92
KHAN KUBRAT'S WISDOM / 94
KHAN ISPERIH AND THE MARTENITSA / 97
THE KING KRUM WHO BEAT THE PROUD NIKIFOR / 98
PATRIARCH EUTHYMIUS / 100

HEROES

GOD TAKES AWAY KRALI MARKO'S POWER AND GIVES HIM MORE INTELLIGENCE / 102
INDZHE VOYVODA / 104
PANAYOT HITOV THANKS FOR THE SONG / 104
THE BLESSING OF HADJI DIMITAR / 106
HRISTO BOTEV AND THE WHEAT GRAINS / 107
THE WHITE HORSE OF HRISTO BOTEV / 107
GOTSE DELCHEV VISITING THE SULTAN / 110

Кристияна Бужева, 8 г.
Школа АРТ „Попово”, Попово
Преподавател: Искра Хадживанова

Kristiyana Buzheva, 8 years
„Popovo” Art School, Popovo
Teacher: Iskra Hadjiivanova

Матвей Викторович, 10 г.
ОУ „Христо Ботев", с. Дрен
SOS Детско селище

Matvey Viktorovich, 10 years
PS „Hristo Botev", v. Dren
SOS Children's Villages, Dren

Saints

HOW THE SUN AND THE STARS WERE CREATED

When Jesus Christ was a little child, he followed his father, God, everywhere.

"Don't follow me all the time, my child," God spoke to his son, "sit down and play with something on the ground."

And one day, little Jesus decided to follow his father's advice and sit on the ground to play. His first game was to dig into the ground and make mud. With the mud he made some awesome balls and waited for them to dry.

During this time God walked around and did his works and then he went to see what his son was doing.

"Why are you that dirty, my dear child?" God asked, "What is that mud that you've made?

"I'm doing mud balls to play with, daddy," Jesus answered.

"That's good, son," God said, "but why are they so many?"

"I will throw them up, daddy and that's how I want to play with them."

"Well, if you want to play like that," God told him, "then throw this ball, the big one, to see how high you can throw them."

Jesus did what his father told him with a lot of joy. He took the big ball and threw it towards the sky. With God's blessing, the ball flew very high, stood at one place and became the Sun. After that it lit up so brightly that the human's eyes couldn't look at it. Even Jesus covered his eyes with his hands because of the bright shining.

"Well, son, did you see how you made the big ball shine just like a sun? Let's throw all of your balls and make them shine like the big one."

"Let's do it, daddy, but please don't make the other balls shine as brightly as the big one. I want to watch them."

"Alright son, just throw the balls and I know what to do," God said.

Then Jesus took all the balls with his hands and started throwing them – up, down, to the left, to the right. Then every ball stood where God blessed it. One of them became the moon, the others became the stars and the smallest – the smaller stars.

When Jesus noticed that all of his balls were in the sky, he started throwing land from the cornfield, God blessed it too and the land turned into the smallest stars.

And that's how the world was created.

Elitsa Mihova, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Gabriela Kostova

THE WAY SAINT JOHN STOLE THE DEVIL'S FLAG

One day God, St. John and the Devil set out walking. The Devil had a flag whereas God didn't. God complained to St. John:

"He is a devil and wields a flag while I, the Almighty God, don't."

St. John told him, "I'll steal the Devil's flag for you!"

Their way wound up towards the shore, St. John jumped into the sea and grabbed some sand from the bottom. The Devil followed him, so as to gather sand, too.

Then God froze the sea and the Devil remained trapped under the

ice. He tossed and turned, jumped up and down under the icy surface, but he couldn't get out.

Finally, he found a large sea rock and put it on his head. Pushing up hard he smashed the ice with the rock, broke loose and flew out.

Right then St. John snatched the flag from his hands and ran off. In a fit of fury the Devil rushed after him setting out on a wild chase, but couldn't reach him. Then he threw a knife at St. John, which hit the sole of his foot carving a small piece out.

St.John said to God, "My dear God, I managed to steal the Devil's flag, but he left his mark on me cutting my sole open with his knife."

God said to him, "Calm down, I'll make the whole world have soles like yours."

And from there on people's soles have been slightly hollow in the middle. They used to be flat before it all happened.

Evtim Ivanov, 14 years
"Peyo Yavorov" Profiled High School, Petrich
English teacher: Donika Dimitrova – Bresa

Даная Бобекова, 16 г.
СУ „Нешо Бончев", Панагюрище,
Преподавател: Нистор Хаимов

Danaya Bobekova, 16 years
SS „Nesho Bonchev", Panagurishte
Teacher: Nistor Haimov

SAINT GEORGE AND THE DRAGON

Saint George lived in the late third century. He was a brave and handsome warrior in the army of the Roman Emperor (our people refer to him as a tsar). He had everything – wealth, honour, glory. He would have lived a long happy life if he hadn't so openly defended the Christians and their faith.

As soon as the tsar found out, he ordered: "Bring him over here!"

They called George to the tsar and he asked him," George, I heard that you preached to the Christians."

"Yes, "he replied, "My father and my mother were Christians and so am I. That's why I will preach the Christian faith."

The tsar then banished him with the words:" Be gone! We will find another man."

George got on a horse and went off. He began wandering around the land. In one tsardom there was a dragon. The dragon had got the water under lock and key. In order for the monster to let the water run, the villagers had to bring a young maiden to the fountain to satisfy its hunger. When George came to that tsardom all the maidens have already been eaten, all of them except for the royal daughter. The tsar loved her a lot, but there was no other choice, he couldn't do anything. They took her to the fountain and left her waiting for the dragon to come and eat her so they could drink water again.

George saw the girl and asked her: "Why are you crying? "

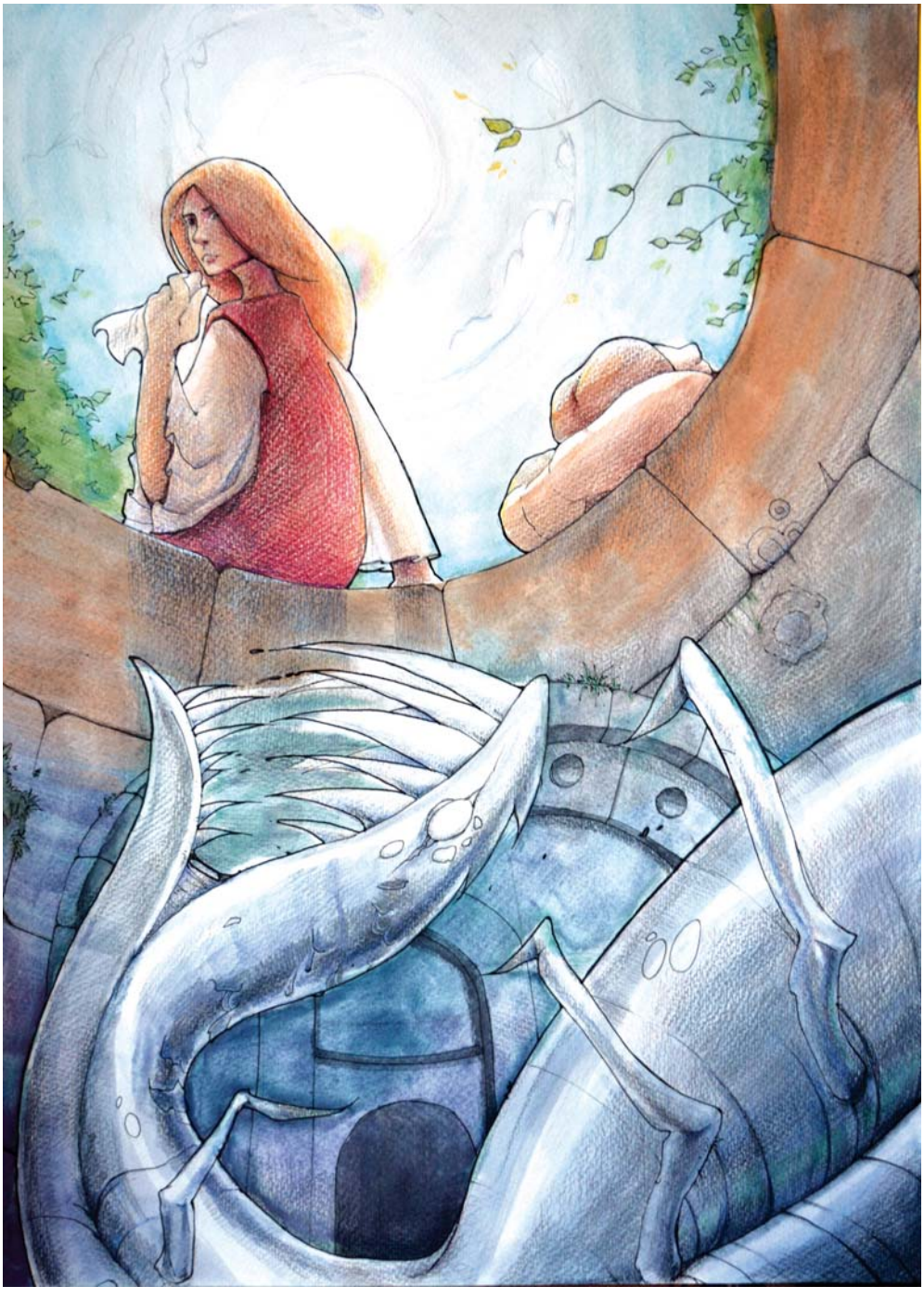
"I will tell you why lad, "she replied, "That's how the order is around here. Every day the dragon eats a girl, only then he would run the water. All the young girls have taken their turn, all the young lads went there, now it is my turn."

"Listen," he said, "Sit next to the fountain and I will lay my head on your lap so you can louse me. I may fall asleep. The moment you see that dragon is approaching, wake me up. I can deal with it."

And so she sat down next to the fountain and he lay down on her lap and fell asleep. When she saw the dragon approaching, the tsar's daughter began to cry. And the dragon thought to itself: "Every day there was only me but today I will have two."

As the girl started crying, a tear dropped on George's cheek and he woke up.

"Why are you crying? "

Десислава Димитрова, 16 г.
СУ „Св. Климент Охридски”, Добрич,
Преподавател: Мария Попова

Desislava Dimitrova, 16 years
SS „St. Kliment Ohridsky”, Dobrich
Teacher: Maria Popova

"The dragon is coming. "

"Don't be afraid. Just stay aside. "

George had a spear with him. Just as the dragon opened its mouth and was about to eat the young girl he swung his spear, struck it and beat it down. At the same time his horse jumped right above its chest and crushed it. The dragon died.

The maiden returned laughing to the palace and the tsar ran after her shouting: "Why did you come here? The village will die of thirst!"

Then she told him: "Father, a young man saved my life. Go and see the dragon is lying dead on the fountain. "

The tsar invited George to come to him and rewarded him generously. The son of the Jewish king learned this and told his father.

Annemarie Excellent, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Latinka Karapeeva

THE LAD KONSTANTIN AND THE FIRE DANCERS

It was a long time ago. The world began to grow and the people on the earth became so many that God could hardly watch their deeds and guide them.

He needed somebody to help him. But how to choose him?

He decided to test the lads' power and bravery in order to find out who would be the most worthy to be His assistant. God set a strong fire and said: "The lad who can jump over the fire will be my assistant."

Lots of lads appeared and all of them wanted to be God's helpers.

But only one of them succeeded in jumping over the high flames. And he not only jumped over the fire, but also started dancing in it.

Then God said: "This guy's name is Konstantin."

"God, it will be difficult for me alone," the lad said. "With a sister next to me, it will be easier."

In this moment a girl rushed into the fire and started dancing just like him.

They named her Elena.

To the present day, their names are still on the icons which the fire dancers admire and hold in their hands when they go onto the fire.

Anastasiya Kovacheva, 14 years
”Gotse Delchev” Vocational School of Tourism and Light Industry, Blagoevgrad
English teacher: Tsvetelinka Koteva

Валерия Тодорова, 15 г.
31 СУЧЕМ „Иван Вазов”, София
Преподавател: Даниела Янкова

Valeriya Todorova, 15 years
31 SSFLM „Ivan Vazov”, Sofia
Teacher: Daniela Yankova

THE HARDWORKING AND THE LAZY ONES

One day the Lord and Saint Peter went to see what was happening around the world. They came upon a strange scene – in a field a fat man was lying in the shade of a tree, gobbling up apples and drinking brandy, while his wife was ploughing with a hoe. Saint Peter turned to God and said: “Dear Lord, you haven’t ordered the world well.”

“Why do you think so, Peter?”

Далия Илиева, 12 г.
Национално училище за танцово изкуство, София
Преподавател: Надежда Джанова

Dalia Ilieva, 12 years
National School of Dance Art, Sofia
Teacher: Nadezhda Dzhanova

"Why have you gathered these two together? Look how different they are – the woman is so hard-working whereas the man is lazy."

"Because if it wasn't for the woman, he would die of hunger."

They went on walking till they passed by a garden. A fat woman was sleeping in the shade of a tree while her man was spinning wool and was occasionally waving a towel over her, so as to cool her down.

"Dear Lord, you haven't ordered the world well.", Saint Peter remarked once again.

"What have I done wrong, righteous Peter?"

"Why have you given this decent man such a lazy woman?"

"But if it wasn't for her husbant", replied God, "she would have died of the heat and the flies would have eaten her."

Rositsa Glavcheva, 13 years
"Peyo Yavorov" Profiled High School, Petrich
English teacher: Donika Dimitrova – Bresa

GOD AND SAINT ELIJAH

One poor woman was reaping the crops for a wealthy one. The rich woman was taking the wasps as if she was reaping a lot. Meanwhile, God and St. Elijah were looking from Heaven. However, St. Elijah was veiled with nine veils because otherwise he could see that people did wrong things which made him burst with anger. As he looked down, God started laughing. Then St. Elijah asked: "Why are you laughing?" And God replied, "I saw something on the earth."

St. Elijah asked: "Lift up my veils!"

At first God didn't want to do that but at last he lifted up his veils. When St. Elijah looked, he burst with anger and killed the wealthy woman.

Then God told him: "You were too hasty. I would have made the wealthy woman poor, so that she would reap crops for the poor one."

Ida Hristoskova, 13 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Latinka Karapeeva

THE POOR MAN AND SAINT ELIJAH WITH THE DONKEY

Once upon a time there was a poor man. He carried woods from the mountain on his shoulder and this way he made his living. As he was returning from the forest one day, he met St. Elijah near a spring. After greeting each other, the poor man sat to rest. But when he tried to get up, he could not, because the woods were too heavy, so he asked St. Elijah to go to God and ask Him to give the poor man a donkey to carry the woods.

St. Elijah felt sorry for him and agreed. They agree to meet each other at the same place on the next morning so that St. Elijah to bring the news from God.

St. Elijah went to God and asked him to give the poor man a donkey. God sent him back to tell the poor man first to pray for two donkeys for his neighbour and then he would have one for himself.

Адриана Виденова, 16 г.
101 СУ „Бачо Киро", София
Преподавател: Гергана Ангелова

Adriana Videnova, 16 years
101 SS „Bacho Kiro", Sofia
Teacher: Gergana Angelova

As they had arranged, they met on the next day and St. Elijah told the old man what God had said.

"Oh, well," the poor man said, "I have to pray God to give my neighbour two donkeys, as though he hasn't got enough! No, no, St. Elijah, I neither want a donkey for myself, nor two donkeys for my neighbour! I pray day and night God to kill those donkeys my neighbour already has, and what are you telling me!?"

"With this thinking, old man," St. Elijah said, "you won't have a donkey, you won't be all right, and you won't see the Heaven as well. That is what God has told me."

Venera Vlahova, 14 years
„Gotse Delchev" Vocational School of Tourism and Light Industry, Blagoevgrad
English teacher: Tsvetelinka Koteva

SAINT ELIJAH IS LYING SICK

Saint Elijah fell seriously ill and remained bedridden for a full nine years. During that time, no gentle breeze blew, and there was no sign of light rain. His sister, Saint Mary, embarked on a journey across the world in search of a cure for her brother. She encountered the Holy Virgin, who instructed her to give him hind milk to drink. This, she said, would restore his health. And so it came to pass.

Saint Mary returned to the mountain where hinds grazed and milked one of them. When she gave the milk to her brother, and he took a sip, he immediately regained his strength. Saint Elijah then rose from his bed, unlocked the sea, brought forth a refreshing breeze, and initiated a light drizzle. Life was once again restored to the Earth.

Dimitar Arabadjiev, 17 years
„Prof. Dr. Asen Zlatarov" Vocational School of Tourism, Kardzhali
English teacher: Veselina Apostolova

Виктория Иванова, 16 г.
АРТ-клуб „Гея”, Ловеч
Преподавател: Кремена Попова

Victoria Ivanova, 16 years
ART club „Geya“, Lovech
Teacher: Kremena Popova

SAINT CLEMENT

Before the Bulgarian kingdom perished from the giants, by the time of King Boris, Saint Clement and Saint Naum were living in Ohrid. During the reign of King Simeon Saint Clement became a bishop of Glavinitsa. He tirelessly taught the Bulgarians how to read and write, preached their new Christian faith.

Saint Clement also knew how to grow wild fruit trees so that their fruits would not be small and sour. So he brought some fruit trees to Ohrid and started to graft them on the local fruit trees so that the fruits to be bigger and sweeter. Because they were grafted they were called "grafts" and they still grow only in Ohrid.

But not only the trees obeyed him, even the stones melted when he passed. When he walked on them his steps were imprinted on them.

There is a stone in Ohrid on which steps of shoes are imprinted. It is said that those are the steps of Saint Clement. According to another tale, Saint Clement was once running away from the Turks and had to quickly climb the ridge of the city. After climbing it up, he was very tired, so he took a seat on a stone and sighed: "Oh, ridge!"[1]

And this is where the name of the village Ohrid came from.

Yoana Atanasova, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Gabriela Kostova

VIRGIN MARY

A man who had no kids kept telling himself : "If God gives me a child, I'd bind it apprentice to church to serve Him."

It so happened that his wife got pregnant and gave birth to a baby girl. The mother and father were so overjoyed that they completely forgot to give the child away to the church to pray and study the Holy Scriptures.

Thirteen years went by. The lass grew up lost in thought, different from other kids her age.

One night the mother heard a voice in her dream. "You never gave what you had promised to give!"

[1] In Bulgarian, ridge is translated to rid so this is why the name of the town is Ohrid.

Цвета Лозанова, 11 г.
Ателие „Приказен свят”
Преподавател: Татяна Антонова

Tsveta Lozanova, 11 years
“Prikazen sviat” Studio
Teacher: Tatyana Antonova

Александра Пашова, 15 г.
140 СУ „Иван Богоров”, София
Преподавател: Мария Бонкова

Alexandra Pashova, 15 years
140 SS „Ivan Bogorov”, Sofia
Teacher: Maria Bonkova

Then the parents took their daughter to a church. There was an old man there. Everywhere the girl went he was right beside her, guiding her in her reading and study.

Time passed. Once an angel came from above and told the girl: "You will remain virgin and you will give birth to the son of God."

She got scared. "How can I be a virgin and still give birth?", she wondered.

Then the angel gave her a flower to smell and she got pregnant with a child.

Sonya Lazarova, 14 years
"Peyo Yavorov" Profiled High School, Petrich
English teacher: Donika Dimitrova – Bresa

THE MOTHER OF GOD AND THE APPARELS

As an earthly woman, the Mother of God walked on land from village to village and from town to town, so everybody could see what clothes she was wearing and the women to take an example from her. Wherever she went, the women saw how she was dressed and sewed themselves the same clothes.

As she was coming to another village, the Holy Virgin wore another type of clothes, with other colours and decoration. Immediately women dressed in similar clothes, with the same colours and decorations.

In the third village, the Holy Virgin was seen in completely different clothes and the women made themselves the same dresses. By God's blessing women from different villages had to wear various clothes.

So the Mother of God went from village to village and from town to town. Everywhere people saw her in different attire. So it was left from her – women to wear different apparels in different colours and patterns, from different fabrics in every village and in every town.

Ivana Dimitrova, 12 years
"Hristo Smirnenski" Primary School, Berkovitsa
English teacher: Liliya Kunjova

THE FOUNDING OF SOFIA CITY

The Turks used to say that the city of Sofia was founded by Sofia, the daughter of Justinian's wife (King Justinian II), who was also called Sofia. She laid sick for a long time and nothing could cure her. According to the doctors' instructions, she had to move to a place with extremely clean air and water. In the city of Sofia, she found both. Once recovered, princess Sofia decided to thank the place that healed her. She built a town, and after that a church and named them both after herself.

The legend tells that while being chased after by her brother, she decided to hide in the church. Once her brother had finally reached her at the church doors, swaying his knife towards her to kill her, she instantly disappeared between the doors as if she had vanish into thin air. That's why she was considered a saint, saved and taken in heaven by the Lord due to her humble and devout life.

Saphena Asenova
„Vasil Levski" & „Ivan Seliminski" Bulgarian Sunday School, Athens

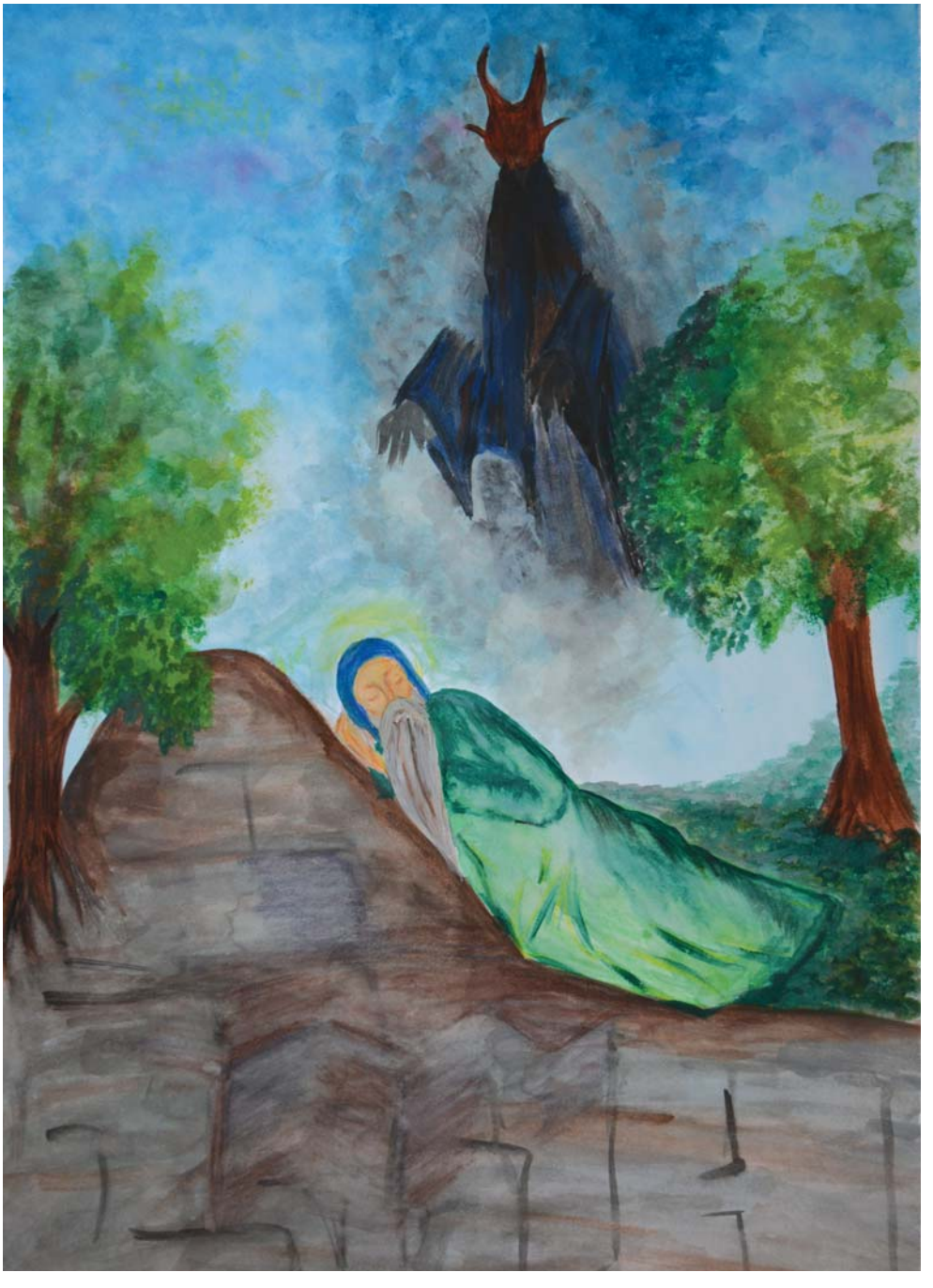
SAINT IVAN OF RILA AND THE DEVIL

Once, St. Ivan climbed to the top of his high stone. After a while, he fell asleep, and the devil, who had been looking for ways to punish St. Ivan of Rila for his goodness, found him and said to himself: "Ah, Ivan, it's been so long since I began to look for you, and now, I can take my revenge on you!" And by saying that, he pushed St. Ivan from the stone.

The saint fell from the high cliffs down on the ground and felt that he had hit his body here and there. When saint Ivan got up, he realized that what had just happened was the devil's deed and immediately crossed himself, prayed to God and said:

"Lord, if this came from the devil, help me to get back on the top of the stone."

Then, with the power of God, the holy man broke through the stone, passed through the inside of the mountain, climbed to the top and sat there. Seeing this, the devil was enraged.

Добромир Иванов, 8 г.
140 СУ „Иван Богоров", София
Преподавател: Мария Бонкова

Dobromir Ivanov, 8 years
140 SS „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

The place where the saint broke through the rock is still there, and all the people who go there pass through it for health and to find out if they're sinners or righteous. Those who are righteous pass easily; the sinners are pressed by the stone. But if they promise to do something good, they are released and that's how they can get through.

Raya Rachovska, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Gabriela Kostova

THE TWIN BROTHERS

There was a man who went fishing. Once, he happened to catch a fish, and it kept begging him to let it go. He released it, went home, and sat there for three days. The second time he went, he caught the same fish again, and once again, it begged him to set it free. Again, he listened and

Валентин Симеонов, 12 г.
ОУ „Цанко Церковски", с. Средище, обл. Силистра
Преподавател: Албена Дякова

Valentin Simeonov, 12 years
PS „Tcanko Tcerkovski", v. Sredishte
Teacher: Albena Dyakova

Грейс-Маргарет Стоева, 15 г.
СУ „Св. Константин Кирил Философ", Пловдив
Преподавател: Петя Kaeva

Greys-Margaret Stoeva, 15 years
"St. Constantine Cyril the Philosopher" SS, Plovdiv
Teacher: Petya Kaeva

released it. The third time he went, he caught it again. This time, the fish said:

"Uncle, don't release me this time. Take me home, eat me with your wife, and bury my bones under the crib where the horse eats."

The man took it home and ate the fish with his wife. They buried the bones under the crib where the horse fed. After they did that, the woman gave birth to two children, and the mare gave birth to two ponies. They named one boy Mitre and the other one, George.[2]

The children grew up and became strong and brave young men. Nowhere in the world could one find beauty and strength like theirs. One day, they took their ponies, now strong horses that no one could outrun, and set off on a journey. George said to Dimitar:

"Brother, I will go this way, and you go the other. If you happen to see blood dripping from a roof, that means I have died."

[2] The legend of the twin brothers, George and Dimitar, doesn't rest on the true lives of the saints George and Dimitar but rather on the positioning of their days in the agricultural calendar of our ancestors. According to this calendar, their holidays divide the year into two parts – spring and summer on one side, autumn and winter on the other.

The twin brothers separated. Mitre saw blood dripping from a roof, so he decided to go towards George's direction to see what has happened. George's horse began to whine when it saw Mitre's. The dragons had eaten George. Dimitar managed to defeat the terrible monsters and they gave him George's soul. Then, he told him what happened. The two of them rode their horses and ascended to heavens, becoming saints.

Vanesa Todorova, 15 years
Second English Language School "Thomas Jefferson", Sofia
English teacher: Ekaterina Ivkova

SAINT ARCHANGEL AND THE UNCHRISTENED BOY

Once upon a time there lived a poor boy. No one wanted to give him a name, so he remained unchristened for twenty years.

"Mother, hand me a bag of bread, I shall set off looking for a man to stand godfather to me", he said.

The boy wandered for a long time in utter solitude. Not a soul did he come across. Eventually, he came upon St.Archangel, who asked him:

"Where are you heading for, dear son?"

"I am looking for a man to stand godfather to me", the lad replied.

To these mournful words St. Archangel thus responded: "Search no more, as I shall be your godfather. Wherever you go, I shall be near. I'll make you a physician, I'll give you a life full of wealth and joy, do not fear me, poor boy. When you go to a sick man's bed, I will be beside you and guide you. If you see me sitting by his head, you won't give him any medicine. If you see me standing by his feet, you'll make a tea of herbs for him and charge him 100 coins for it."

The boy practiced medicine for many years. He earned a lot of money and got married. Time went by till one day he himself came down with a grave illness. As he was lying in bed, his godfather came and sat by his head. The man ordered his wife to help him turn around, so that his head would be where his feet were. His wife did what he said, but Archangel in his turn moved instantly and once again sat down by his head. The man kept turning around in bed over and over, but then again so did St Archangel. Finally, he told his wife to give him a bag of bread as he

would go for a walk to clear his head and hide from his godfather. St.Archangel followed him to a cave and found him sitting there, his soul in despair.

He asked him: “What are you doing here, godson?”

“I’m hiding from you, godfather”, he said.

“Come with me, don’t be afraid!”

“I’m parched with thirst, godfather. Let’s go find some water.”

“Let’s go! I’ll find you water to quench your thirst.”, St.Archangel consoled him.

Off they went and soon found a fountain.The man bent down to drink. However, while he was drinking St.Archangel took away his soul. The soul joined St.Archangel on his way. At one point it said: “Godfather, I feel as light as a feather. Have I forgotten my bag of bread or my money somewhere?”

St.Archangel replied: “Go back, son! Go back and take them!”

When they got close enough to where the bag and money were, the soul whispered:

“Godfather, look! A corpse is lying prostrate on the ground! Such a repulsive scene!”

Archangel looked at him and said: “This, dear godson, is your earthy vessel.”

And then their souls flew up together and sunk into the warm embrace of heaven.

Danaya Zlatinova, 14 years
“Peyo Yavorov” Profiled High School, Petrich
English teacher: Donika Dimitrova – Bresa

ARCHANGEL MICHAEL TAKES AWAY THE SOULS OF THE ORPHANS

The Lord sent Archangel Michael to take the soul of a widow who had six orphan kids. When he arrived he started wondering, “If I took away the mother of these little ones, I would be the reason why they’d wander the streets unwanted, unloved, doomed to eternal suffering and hunger.”

So he thought and thought, and finally decided to take the innocent souls of the six children in exchange for their mother's.

When Michael returned to God, He asked him, "What have you done, Michael?"

"My dear Lord", he said, "when I went to the widow's house and saw her six orphan kids I thought to myself, 'If I were to take their mother away, I would condemn them to a life of misery with no one to provide for them, to make bread for them when they are hungry, to patch up their clothes when they are torn or wash them when they get dirty.' I sat there watching them, thinking till I finally decided to take their souls instead of their mother's."

The Lord said nothing. Later that day they went out for a walk by the sea. While they were walking God told archangel Michael to jump into the water, take out a pebble and split it. The latter did as he was told. Inside the stone he found a couple of small worms.

Then God asked him, "Who, do you think, is providing for these little worms?", to which archangel Michael replied, "You, Lord!"

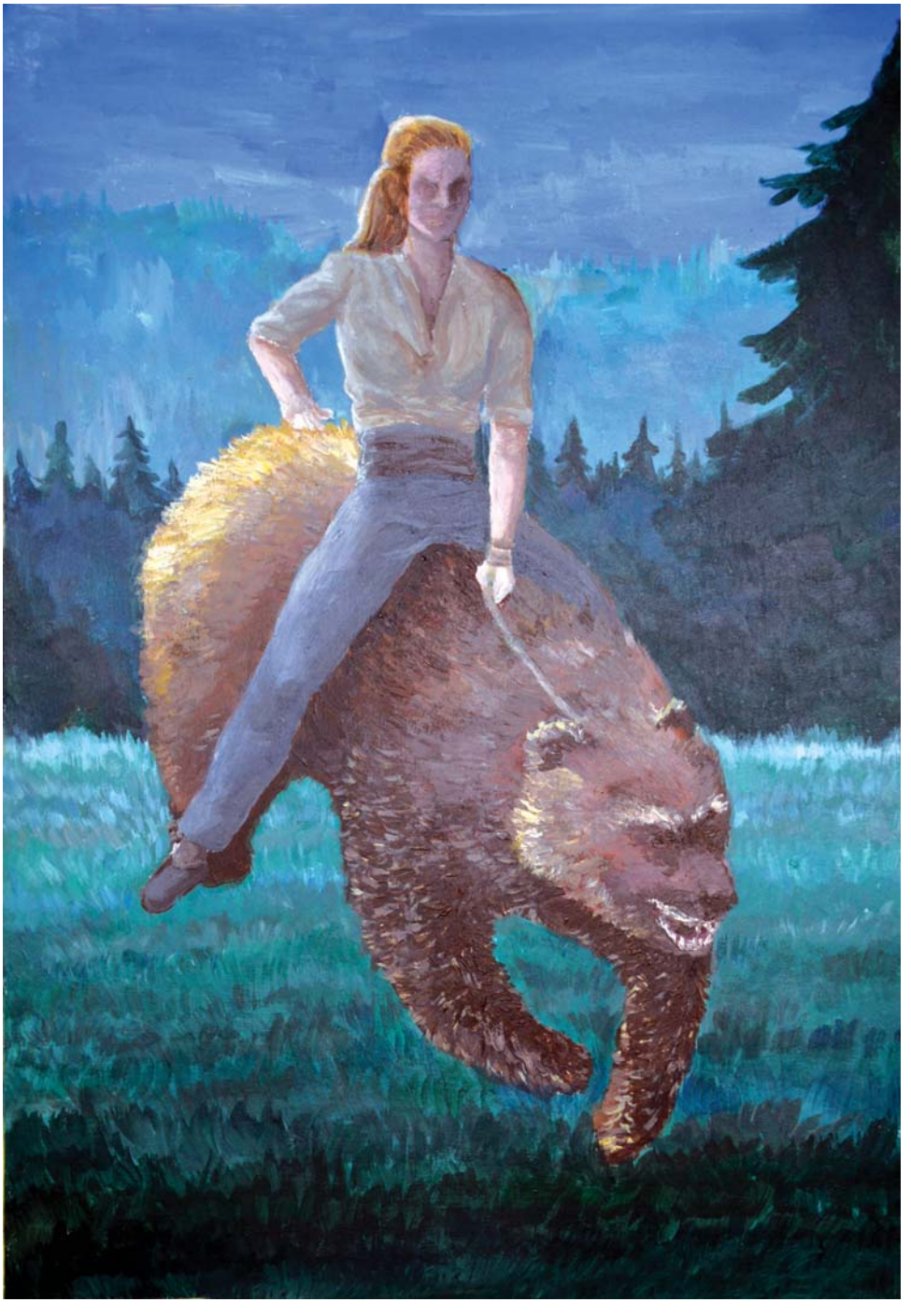
God went on, "If I provide for these little worms, why did you ever think I wouldn't for the widow's children? You needn't have taken their souls because whoever takes care of some little worms takes care of kids, too."

Klaudia Karaivanova, 15 years
"Peyo Yavorov" Profiled High School, Petrich
English teacher: Donika Dimitrova – Bresa

SAINT ANDREW AND THE BEAR

Once upon a time there was a hermit called Andrew. He lived all alone in the mountains. He had a small field which he worked on, he ploughed it and grew everything he needed himself.

But one day a bear ate his only ox. The solitary saint became angry and ambushed the bear. He fought with the wild beast for a long time and finally managed to defeat it. He caught the bear and harnessed it in the plough. Since then, the bear obeys Saint Andrew, and he is its master. This is his other face – of a mythical hero who won a victory over the wild nature in the face of the bear, succeeded in harnessing the bear in the

Катарина Шушурина, 16 г.
51 СУ „Елисавета Багряна”, София
Преподавател: Мария Кутлова

Katarina Shushurina, 16 years
51 SS „Elisaveta Bagryana“, Sofia
Teacher: Maria Kutlova

plough, and made it creates, according to the order and the laws of the human world and culture.

Angela Sokolova, 14 years
„Gotse Delchev" Vocational School of Tourism and Light Industry, Blagoevgrad
English teacher: Tsvetelinka Koteva

Тодорка Димитрова, 12 г.
СУ „Хр. Смирненски", Ново село
Преподавател: Надежда Николова

Todorka Dimitrova, 12 years
SS „Hristo Smirnenski", Novo selo
Teacher: Nadezhda Nikolova

SAINT NICKOLAS AND THE BOATMAN

Once a boatman went far into the sea. It got stormy. He began to pray to St. Nicolas to save him and he was really saved. In gratitude he brought a sacrifice carp to St. Nicolas. The belief that it's good to embed the icon of St. Nicolas when a new boat is built, to protect from storms and

Йоана Мишкова, 12 г.
Ателие „Приказен свят”, София
Преподавател: Татяна Антонова

Yoana Mishkova 12 years
“Prikazen sviat” Studio, Sofia
Teacher: Tatyana Antonova

troubles, must have originated in those days. When the boatmen head to the open sea again, they should go with his icon facing forward.

Dobrin Stoilkov, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Latinka Karapeeva

Kings

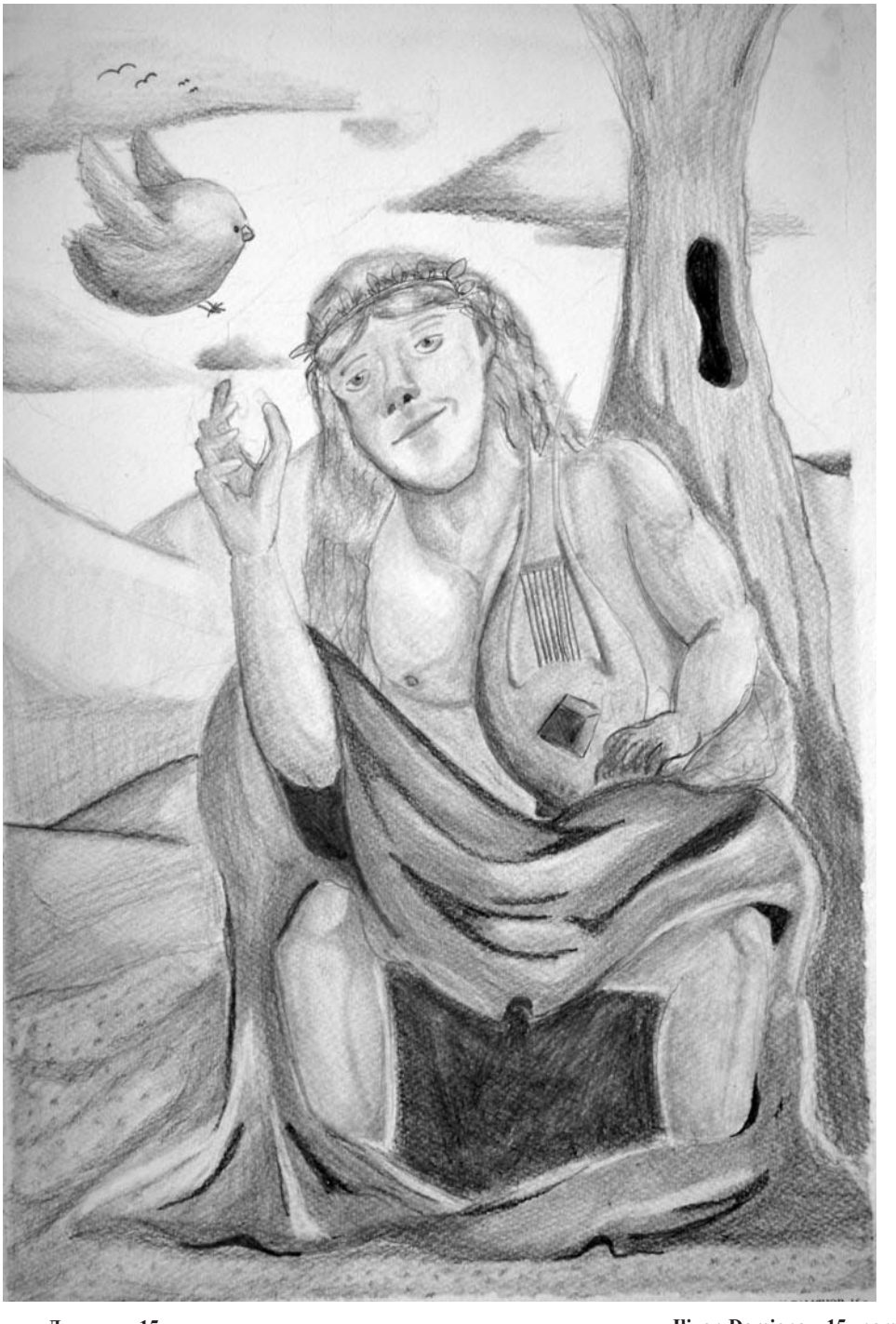
THE MAGICAL MUSICIAN ORPHEUS

In the old days, when the descendants of the fleet-footed King Barzak already grew vineyards on our lands, in the Rhodope Mountain lived the magical singer and musician Orpheus. He resounded the mountain with his lyre and all living creatures listened to him. He played sad songs for

Изабела Велева, 12 г.
101 СУ „Бачо Киро", София
Преподавател: Гергана Ангелова

Izabela Veleva, 12 years
101 SS „Bacho Kiro", Sofia
Teacher: Gergana Angelova

Илиян Дамянав, 15 г.
140 СУ „Иван Богоров", София
Преподавател: Мария Бонкова

Iliyan Damianov, 15 years
140 SS „Ivan Bogorov", Sofia
Teacher: Maria Bonkova

his beautiful beloved who he had lost twice. Orpheus suffered gravely when his beloved died and her soul went to the Kingdom of Shadows. Grieving for her, he followed her in the Kingdom of Death to beg her for the world of living. Hades, enchanted by the exceptional Orpheus' music, allowed him to do so, but set only one condition – while taking his beloved to the white world, he should not turn back and look at her. But Orpheus took a glance at her in the last moment before passing the border of the white world and her soul flew back to the Kingdom of Shadows forever.

Orpheus was devastated and cried inconsolably. The whole mountain sank in mourning. Seven springs gushed out of the tears Orpheus had shed. Three centuries ago, local people named them Orpheus' wells and showed them to the travellers passing on the Trojan Road from Sofia to Plovdiv and told them the sad story of Orpheus.

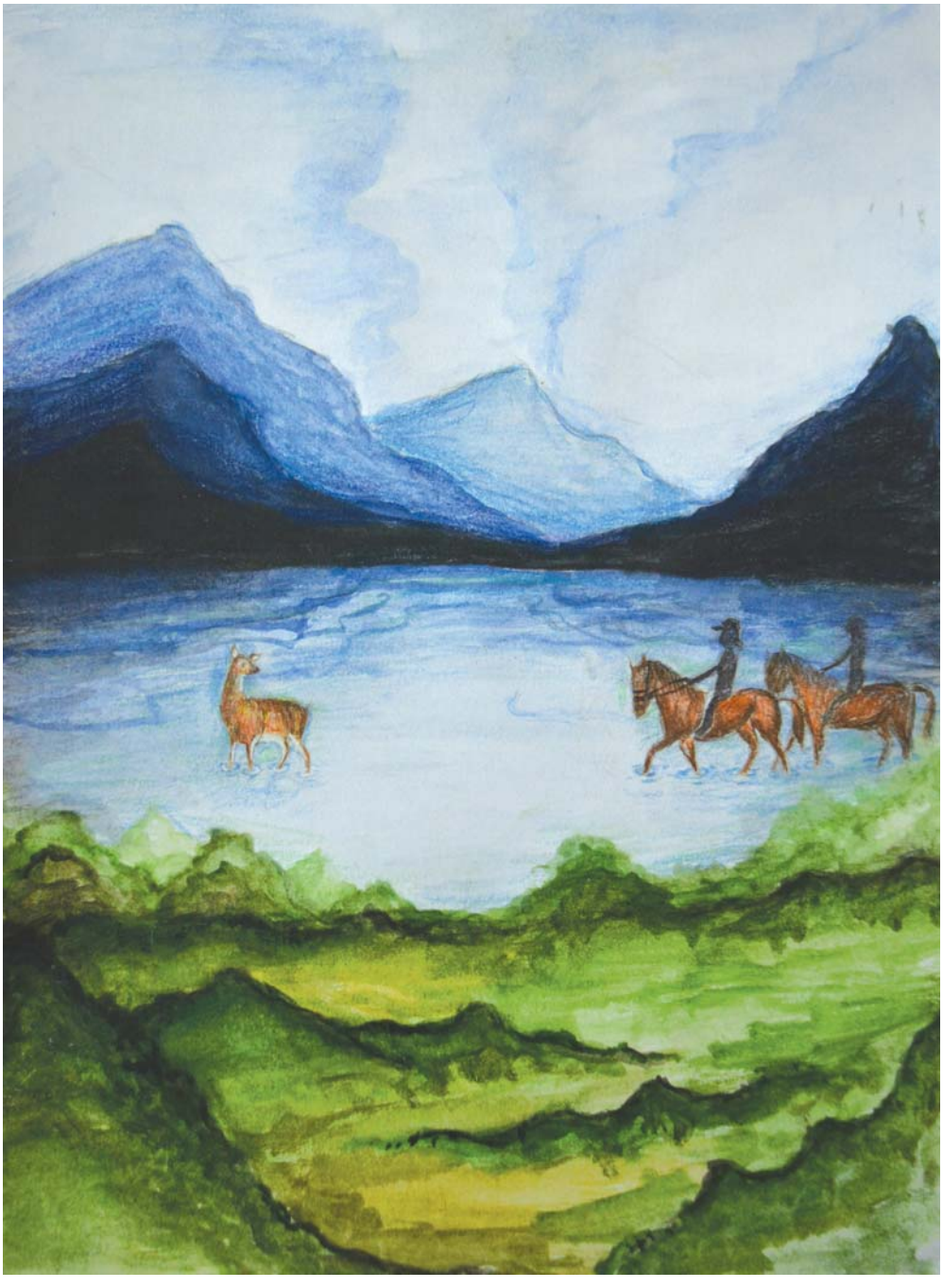
And to the present day, in the area of Rhodope Mountain you can see beautiful women and brides named Orphenka, and guys names Orphan or Orphen.

In the village of Satovcha people knew where the ruins of the Orpheus' town were, as well as various songs and stories about the Thracian singer.

Dimitar Nickolov, 14 years
„Gotse Delchev" Vocational School of Tourism and Light Industry, Blagoevgrad
English teacher: Tsvetelinka Koteva

KHAN KUBRAT'S WISDOM

In their old homeland, Bulgarians had a strong and large state. Its Head was the great Khan Kubrat. He had five brave sons with courageous hearts and quick minds. They were his pride and support but also his concern for the future days. The old Khan knew that his sons would rule the country after his death. And he also knew that as long as they would be united like the fingers of the hand, they would be strong, and no enemy would be able to take a victory over them. But he was scared that the power could separate them. This thought tortured him a lot. When he felt that his last hours were approaching, and the time came for him to go to his ancestors, Khan Kubrat ordered his sons to be called forth and a bundle

Мирела Илиева, 16 г.
ПГ Текстил и Моден дизайн, Варна
Преподавател: Божидар Тодоров

Mirela Ilieva, 16 years
PHS of Textile and Fashion Design, Varna
Teacher: Bojidar Todorov

of sticks, tied with a bast, to be brought to him.

The five heroes gathered with bowed heads, waiting to listen to their father's last will. Khan Kubrat got up from his bed, raised his hand toward the sky as though for an oath and a blessing, and said: "I have gathered you to see the strength and wisdom of each of you. Do you see this bundle of sticks? Who can pick it up and break it?"

The five brothers looked at each other with a smile. Easy job – just one bundle of sticks! The first one stepped ahead, picked up the bundle with ease, grabbed it by both ends and bent it like a bow. The bundle only cracked and bent but remained whole and undamaged. Embarrassed by the failure, and flushed because of the strain, the first son handled it to the second one. He also strained his all strength but failed. Then the third, fourth and fifth sons tried. All his sons took turns but no one was able to break the sticks. They stood back by their father's bed.

Then Khan Kubrat stood up with a smile, old, ill, in between the worlds, and lifted the bundle. His sons looked at each other. They could not believe that with his trembling hands their father would be able to do what their strong hands could not do. The old Khan picked up the bundle but he did not try to break it – he only untied the bast and the sticks scattered in front of his feet. He began easily to break them one by one and tossed them aside in front of his sons' amazed looks.

Then he said: "Have you understood the lesson? Unity is the strength! If you are united, even the strongest enemy could not defeat you. But if you separate, like the sticks, you will be broken one by one and the enemy will conquer your lands. Don't separate and live together, and you won't become slaves to anyone, and the Bulgarian state will last forever."

The sons listened to their wise father's words with admiration and respect. They remembered them forever and passed them to their children and their people.

The words were passed on from mouth to mouth and have remained during the centuries to the present day.

Tanya Ribarska, 14 years
„Gotse Delchev" Vocational School of Tourism and Light Industry, Blagoevgrad
English teacher: Tsvetelinka Koteva

KHAN ISPERIH AND THE MARTENITSA

Despite their father's will, after the death of Khan Kubrat, his sons separated. One of them stayed at Volga, another went down to Macedonia, and the third crossed the Danube River and founded today's Bulgaria. This khan was Isperih, they called him Asparuh and in his honour, they founded the city of Isperih in the Ludo Mountains.

Having founded his state, Isperih started to surround it with a deep trench to defend it from the Ishmaelite enemies who pressed on his heels.

Isperih had a sister whom he loved very much. When he set out to cross the Danube, she tore a white thread from her shirt and gave it to him to keep the memory of her. She told him that when he arrives in the far country on the other side of the river, if there flowed honey and milk, to bring it back to her white and clean, a sign that he had found a happy land. But if there is blood on it, to put the thread in it and then bring it back, so that she would know that he has fought fierce foes.

Khan Isperih found the desired land where there was everything, milk and honey, but a lot of blood had to be shed to drive out his enemies. He wanted to tell his beloved sister, and send her back the threads, but the road between his new and old home was closed by the enemies and even a bird couldn't carry them.

Every night Khan Isperih went to his castle and mourned for his sister. In the morning, he heard the chirping of a swallow under his window, which had already taken care of her baby swallows and was ready to take off for a long trip. When it was time for her to leave, she knocked on the window with her stick and then began to speak with a human voice, "Give me the threads, and I can bring it to your sister!"

Khan Isperih rejoiced and gave the bird one white thread and the red one, so his sister would know that he found a happy land, but he won it with a lot of blood. The bird bit the threads with her beak and started to fly to Khan's old homeland. His sister got the two threads and cried with joy and sorrow.

When spring came, it was time for the swallow to fly to her brother's territory. The sister took flowers and wrapped the red and white threads around the flowers. She gave them to the swallow to take to her brother. This was a sign that she had received the message.

The swallow brought the flowers and chirped under his window. He rejoiced and accepted the gift. He pinned the flowers on his chest and tied

the white and red threads as they were twisted on his arm so that sisterly love would protect him from misfortunes and curses. Then he glanced at the edges of the calendar. It was the 1st of March, the beginning of the year. “My people must remember this day!”, said the khan.

He ordered that every year on the 1st of March, young and old alike in his kingdom should cover themselves with red and white threads. They should remind not only of his beloved sister who stayed far away in the ancestral homeland of the Bulgarians, but also of the land – fertile and abundant like honey and milk, but conquered with much blood and hard battle. This land must be cherished and protected.

That is how Martenista was born. Since then, from the foundation of the Bulgarian state until today, on the first of March, all Bulgarians are hanging out with white and red Martenitsa in memory of Khan Isperih and the happy Bulgarian land.

Dayana Ploskova, 13 years
ABV Bulgarian Sunday School, Athens
English teacher: Julia Todorova

THE KING KRUM WHO BEAT THE PROUD NIKIFOR

King Krum was often in war with the Greek king Nikifor. When once Nikifor sent the royal treasury with one of his generals to gather an army against Bulgaria, Krum killed the general next to Strumitza village, dispersed his army and stole the treasury. Then the angry Nikifor gathered a huge army and left to the Bulgarian capital. Krum asked for peace, but Nikifor wouldn’t listen. He stole the kings palace and devastated the capital of Pliska. Then he loaded the loot and he went south through the Richka pass. Then Krum said: “If you don’t want peace, you will have an axe.” And he ordered to block the narrow parts of the pass. The building of the trap for the Greek army was assigned to the troops which came from the Razgrad forest that’s why even today their descendants call themselves “trappers”. When Nikifor leaded his army to the narrow pass a prophecy appeared in the sky - two comets with moon face rise up and connected themselves and then separated themselves. Soon Greeks penetrated the

Гюркем Карахалилов
ОУ „Петко Каравелов“, Асеновград
Преподавател: Анета Пешева

Gyurkem Karahalilov
PS „Petko Karavelov“, Asenovgrad
Teacher: Aneta Pesheva

most narrow place and Krum's army attacked them yelling like a torrent. Nikifor got pale and said: "Even if we became bats, we couldn't fly away. Since then the name of the village they were next to was named "Bat". The Bulgarians killed the Greek army and that's why till nowadays that peace is called Greek massacre. In the village of Geravna people are telling till now that the massacre took place in the Gruchkidol surroundings. The proud Nikifor was killed. "You don't want peace, so I'm giving you axe." – said Krum and ordered the cutting of Nikifor's head to make a wine goblet from it. Krum drunk from that very goblet when he was giving royal feasts. When he shouted "Cheers, company, to Nikifor's head!" Krum was not only strong, but wise king. Regarding to the old story when he conquered the barbarians, he asked them:" What did your country dies from? They answered that hey had too many thieves, layers and drunks. And Krum created laws against such criminals and ordered to uproot the vineyards. His laws were the first laws in Bulgarian history.

Kristina Yakimova, 11 years
„Otkrivatel" Montessori School, Sofia
English Teacher: Thomas Samuel Leevers

PATRIARCH EUTHYMIUS

When tsar Ivan Shishman left Tarnovo, the last hope for the defenders was Patriarch Euthymius. The town was besieged everywhere, but the Bulgarians defended themselves desperately. The enemy managed to go through the fortress when a Jew led them through a secret entrance thus covered himself forever with disgrace. Centuries later the Bulgarians threw stones over his grave in Orlovets and cursed him and his family.

When the conqueror entered the city, all houses and churches were robbed and violated. In one of churches all the notables from the capital were gathered and massacred. Patriarch Euthymius was not one of them. He went to the Turks there and shouted: "It is not fair. Why do you humiliate my dignity? You had to kill me first. The shepherd has to walk in front of his sheep and a father in front of his kids."

The angry conqueror called over his hangman to bring out the old holy man to the city wall, to undress his patriarchal robe and to cut him down in front of all people. The people went to watch. The executioner undressed the clothes of the Patriarch as he led him to the wall. Everyone went quiet. It was entire silence over Tsarevets. The Patriarch raised his hands to the sky and started saying prayers. The executioner swung his scimitar. A deafening sound of horror escaped from thousands of throats.

Horror appeared in the eyes of the Turks. As the executioner's right hand was raised for a slap, thus it remained stiff and motionless, petrified. The Bulgarians fell on their knees to God's miracle. The holy old man spread his hands over to bless them. And the people cried from joy. Then the executioner hand slowly relaxed and moved. He also fell on his knees to the holy man and kissed his gown.

Patriarch Euthymius descended from the fortress wall and went to the church. The people followed him and praised God's miracle. The Turks were scared of that faith and decided not to kill the spiritual leader of Tarnovo people, but to send him far away.

The day of separation came. There was crying and tears. Even the stones in the city were crying. The people followed their Patriarch all the way to the village of Plachkovci. The old man walked with a guard, leaning on his patriarchal scepter, tears in his eyes. The men were falling at his feet, the women kissed his hands and placed their children in front of him to bless them. The ones who couldn't reach him were trying to touch his clothes and plucked the grass that he stepped on.

"To whom do you leave us, Holy Father!"

"I leave you to God, now and forever!"

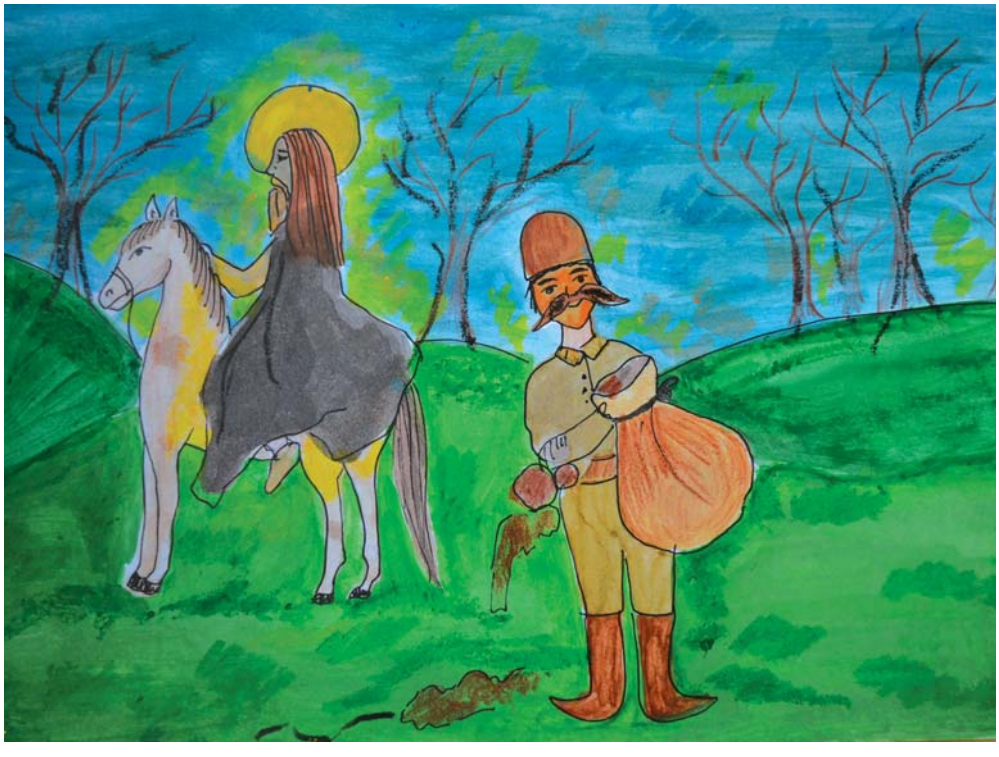
The black darkness of slavery descended over Tarnovo and Bulgaria.

Yoanna Georgieva, 12 years
"Hristo Smirnenski" Primary School, Berkovitsa
English teacher: Liliya Kunjova

GOD TAKES AWAY KRALI MARKO'S POWER AND GIVES HIM MORE INTELLIGENCE

By becoming the hero above all heroes, Krali Marko once claimed: "Eh, if the Earth had a handle, I would turn it upside-down so what is above will go below."

All good, but God had heard him and became afraid that Marko might turn the Earth around and kill all the people. He thought of reducing his power. Once God set off riding a horse in front of Krali Marko. In his hands he held a bag of soil, so heavy that no one could carry it. He left the

Ния Попова, 12 г.
Национално училище за танцово изкуство, София
Преподавател: Надежда Джанова

Niya Popova, 12 years
National School of Dance Art, Sofia
Teacher: Nadezhda Dzhanova

Деян Мишков, 16 г.
ПГТС „Арх. Йордан Миланов", Перник
Преподавател: София Кръстева

Deyan Mishkov, 16 years
PHSEC „Arch. Yordan Milanov", Pernik
Teacher: Sofia Krasteva

bag on the road and said to Krali Marko: “Go, boy, and bring me my bag!”

Marko went to the place, picked the bag and brought it back. Then God asked him: “Is the bag heavy?” He answered: “No, it isn’t!”

Then God said: “Listen to me boy, if you can carry that bag, you can do so much bigger miracles. Better be half strong and half smart. Intelligence will help you.”

And so it remained. Marko had lost half of his power. Where he failed with strength, he fought with his mind and always won.

Georgi Vanchev, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Gabriela Kostova

INDZHE VOYVODA

A few women were digging the fields near a village and an old man was guarding them. Indzhe Voyvoda passed by and said: “Grandpa, why are you guarding these women?”

“Well, “answered the old man, “a man by the name of Indzhe Voyvoda came around, he slaughters, hangs and kills all men.”

Then Indzhe Voyvoda said: “Take these gold coins, give a coin to every woman with a hoe.” And he left. Since then, he began protecting people and guarding them from the Turks.

Liliya Stoilkova, 14 years
First English Language School, Sofia
English teacher: Latinka Karapeeva

PANAYOT HITOV THANKS FOR THE SONG

One summer, harvest women were reaping on Gabarova meadow and one of them sang the song „Panayot said to Boyka”. Panayot Hitov was nearby in the forest and heard the song.

Suddenly the women noticed a man with a big mustache, who was coming towards them. At first they got scared, but they saw that he wasn’t

Дарина Панова, 12 г.
Национално училище за танцово изкуство, София
Преподавател: Надежда Джанова

Darina Panova, 12 years
National School of Dance Art, Sofia
Teacher: Nadezhda Dzhanova

angry and reapers calmed down. The man got closer to them and asked who had sung the song. They answered him. Then he took out a gold coin and gave it to the singer as a gift and disappeared.

Emiliyana Ivanova, 13 years
"Hristo Smirnenski" Primary School, Berkovitsa
English teacher: Liliya Kunjova

THE BLESSING OF HADJI DIMITAR

They say, that Hadji Dimitar was born on a wound, when the sun was rising. On the third night, fairies came to him and his mother felt them.

The first fairy said: "Let he be a healthy and handsome man; a stone as he squeezes, water to fall from it." The second added: "So be it, but let his days' end while he is still a bachelor!"

Александра Игнатова, 11 г.
Ателие „Приказен свят", София
Преподавател: Татяна Антонова

Alexandra Ignatova, 11 years
"Prikazen sviat" Studio, Sofia
Teacher: Tatyana Antonova

It was the turn of the third fairy and she said: “I agree, but let he be a hero above heroes and so famous that in gatherings people would sing songs about him!

Gabriela Berberova, 13 years
Wokingham Edgbarrow School, United Kingdom

HRISTO BOTEV AND THE WHEAT GRAINS

I passed by the road of his troop and I heard a wonderful legend. An old villager with a burnt and wrinkled face, living eyes and large, strong hands told me about it. In the pocket of his jacket Botev carried not only a notebook with recent notes and a battle plan, but also a handful of wheat grains.

He knew that his prayer would come true, that his memory would be dear to that nation of ploughmen, and he said, “Wherever I fall, there I will bury these seeds. And if they fall on a rock they will grow anyway. If there is no water – my blood will water them and they will grow. Thanks to them you will find out where I died”.

This is how people found out where the poet has fallen.

Simona Velinova, 16 years
“Peyo Yavorov” Bulgarian School, Milano

THE WHITE HORSE OF HRISTO BOTEV

Hristo Botev was born on Christmas Eve, baptized with a divine name, destined to be a sacrifice for his people, to shed his blood for their freedom, and he vowed not to die until freedom arrived. He himself once wrote that „he who falls in the battle for freedom does not die.”

When the soldiers fighting for freedom set out from Kozloduy towards the Balkan mountain, a new sign appeared. A black cloud descended over the revolutionaries, and in front of the cloud, there were soaring eagles leading the way. Hristo Botev himself was at the head of all, riding

on a white horse. He rode like a hero, and when the Circassians saw him, fled in fear like frightened birds.

The soldiers found themselves at Veslets, and climbed the Maznev Huts through the Ravnishte, while the cloud above them continued to hover, the cross-shaped eagles kept calling, and Botev's white horse neighed and shook the earth as if it wanted to stop them from reaching the Maznev Huts. Dimitar Maznev was NOT a good man! But the soldiers, dripping with fatigue, stopped. They hadn't eaten for two days. They caught about ten sheep, slaughtered them, and put them to roast on skewers by the fires. Maznev complained and kept watch, in case the Turks were coming, so he could betray the detachment and its leader. And Maznev was also born on Christmas Eve to be a traitor. That's why his name was like that. He insisted on being paid for the sheep. Botev sighed:

„And we're here to sacrifice ourselves for such people! Give him the money and let him go. I don't want to see him!"

Obretenov carried the money. He was the cashier of the soldiers fighting for freedom and was always by Botev's side. Obretenov counted the money for Maznev, while the Turks were approaching from below. The revolutionaries quickly rose and took positions at Vejdata and Goli Vrah. At Maznev's, they left behind the lambs and the money. What remained by Maznev's Huts was Botev's white horse, as it could no longer climb the mountain.

The Circassians surrounded the soldiers and the battle began at dawn and lasted until evening. The black cloud descended even lower, and the cross-shaped eagles screamed mournfully and anxiously. It started to rain heavily. The Krushovitsa River overflowed, turning red, and its waters carried stones and human heads down to the village of Moravitsa.

They say that when the battle ended, Botev also fell. He stood up to see how many young men had sacrificed themselves for dear freedom, and a gunshot rang out, hitting him. No one saw where that gunshot came from. It wasn't a Turkish or Circassian gun, but Maznev's gun. Dimitar Maznev killed Botev because he thought he was carrying more money, and he wanted to take that too. He killed him but didn't find the money, nor did he see any reward. His entire family later perished, and he scattered, leaving no trace. Maznev himself lost his sleep, tossing and turning in his bed, getting sick and trembling. When his comrades asked him, „What's wrong with you?" he replied, „I have sinned, and this sin will

consume me. Botev appears to me in my dreams, asking, 'Why did you kill me? If you needed money, I would have given it to you. If you needed a name, I would have given you one.'"

Botev's white horse whinnied day and night trampled the ground around Maznev's Huts, and the mountain echoed and trembled with its hooves. They tried to lure it with shepherds and even with Circassians, but no one could catch it. One day, it disappeared on its own, as if it had sunk into the earth. The horse reappeared above Vratsa when the Russian forces came, bringing the freedom for which Botev had died.

But Botev had not perished. Neither his head was brought to the Krushovitsa River, nor was his body found on the Balkan. He once said, „You will find my grave by the wheat grains I carry in the pocket of my jacket!" But his grave was never found. Maznev's gunshot fatally wounded Botev but he didn't die, only lost consciousness and memory, becoming like a living dead. He was destined not to die until people get free. The Turks found him and took him captive to Diyarbakir. For years, he lived there without memory, and no one could say who he was and what he was.

A monument was erected for him in Vratsa, but Obretenov did not attend the opening of the monument. He hadn't set foot in Vratsa or the Vratsa Mountain for fifty years until one day he was brought to show where and how Botev had fallen. They set off from the village of Pavolche, and Obretenov was riding a white horse. This horse had run and neighed along the line from Vratsa to Mihailovgrad during the September Uprising of 1923. They had captured it and brought it to the village of Pavolche. But no one knew it was Botev's horse. The horse was old, but when Obretenov rode it, it soared up the mountain paths. It stopped at Maznev's, where the traitor's huts used to be, struck the ground furiously three times with its hooves, and then appeared at Yolkovitsa. Obretenov pointed to the place where Botev had fallen but said nothing more. He carried the secret of Botev's death to his grave.

Botev's horse was lost. Whether it's true or not is unknown, but in 1957, a rumour spread across Bulgaria that Botev was alive. A white horse ran with a flowing mane alongside the railway line near Mezdra and whinnied as trains passed. People in the trains talked only about one thing: Botev had been a captive in Diyarbakir and had lived to be 115 years old. Since no one knew who he was, they didn't free him after the San Stefano Treaty. He didn't remember who he was and why he was in that distant

land. But one day, he woke up as if shocked and said, „I am Botev. I went out to fight for the freedom of Bulgaria."

This rumour swept Bulgaria in one day, and the whole country wanted to believe it. Botev had said about himself, „He who falls in the battle for freedom does not die!" When will the rumour resurface that he is alive somewhere in the world? And when will his white horse appear, galloping and neighing somewhere in Bulgaria?

Ivaylo Chernev, 18 years
Second English Language School "Thomas Jefferson", Sofia
English teacher: Maria Metodieva

GOTSE DELCHEV VISITING THE SULTAN

The Turkish Sultan promised a thousand lira to anyone who would bring him the head of Gotse. Not a single person, neither a Turk nor a foreigner, could be found to do so. Gotse worked for both the Turks and the Bulgarians, and people loved him.

Since no one wanted to fulfil the Sultan's wish, Gotse decided to present himself. He disguised himself in a Turkish attire. Not just one or two, but lots of Turkish dignitaries welcomed and concealed him in their homes; so it wasn't difficult for him at all to acquire suitable clothing. He accompanied the hodja and other well-known Turks to extend their Ramadan holiday wishes to the Turkish Sultan. The palace was teeming with guards everywhere.

Upon entering, Gotse introduced himself as the son of a very prominent Turkish bey (leader). They all took their seats and were served coffee first in the traditional Turkish manner. After sipping his coffee, Gotse dipped his finger into the coffee grounds and left a mark on the wall behind himself where he was seated. When he left, he wrote a note and handed it to a guard stationed at the last post to deliver it to the Sultan

Written in pure Arabic, the note said: „Your Sultanic Highness, You have promised a thousand lira for my head, but my head came to you on its own today. If you really want to know who I am, have a look at the coffee stain left on my seat; where the stain is, that's where I was sitting. I am Gotse Delchev."

The guard couldn't read and delivered the note as instructed. The Sultan understood that dealing with such a hero would be challenging. That's why the Turks nicknamed him „kanatla şeytan," meaning „the flying devil." Dervish effendi from Skopje sent him a word by little and great tidings that he wished to see him and worship his heroism: for everyone, from the faggot to the Sultan was sick and tired of seeking him.

Ivaylo Chernev
Second English Language School "Thomas Jefferson", Sofia
English teacher: Maria Metodieva

